

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם

פרשת ויקהל - פקודי | תשפ"ו

סיפר מורי ורבי, הגאון רבי מאיר דב רובמן זצ"ל

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א
גדולי ישראל מושלמים בכל מידה

קרדיט: מוסדות אור החיים

וְכָל חֶכֶם לֵב פָּקֵם (ה"ה)

ריש גלותא דבבל ה"בן איש חי" זצ"ל
מביא סיפור על קלען מקצועי, שהיה
מצליח לקלוע בדיוק לנקודה שנתבקש.
אם רצו שיקלע לאוזנה של חיה, הצליח
להחדיר את הכדור למרכז האוזן בדיוק,
מעולם לא החטיא במילימטר...

המלך באותה מדינה אהב אף הוא להתאמן
בקליעה למטרה. כאשר שמע על הקלען
המומחה, הזמינו לתחרות, כדי לראות עד
כמה הוא יודע לקלוע למטרה...

הגיעה עת התחרות, לוח הקליעה הוצב,
ומקום המטרה סומן. המלך כובד להיות
המשך בעמוד 3

באתי לכאן כדי לראות האם אני יכול לבקש ממך לזוטר ואפילו שאתה צודק

חכמת הלב של מרן הגאון רבי נסים קרליץ זצוק"ל

איתי במדרגות כמה קומות בשביל
איזה ויכוח עם שכן. הבעתי בפניו את
סירובי שאינני רוצה שיטרת, אך הרב
התעקש לעלות.

הוא גם התאמץ אחר כך, ללכת סביב
הבניין במאמץ רב מאד, עם טיפוס על
ערימת 'פסולת בניה' ונזקק לתמיכה.
לאחר כל הסיבוב, פנה ואמר בנעימות
מיוחדת:

"באתי לכאן כדי לראות האם אני
יכול לבקש ממך לזוטר - ואפילו
שאתה צודק".

הוסיף ואמר: "ולמה רצוני שתזוטר?
כדי שהשכן שלך יראה מה הוא 'בן
תורה' והוא יגלה כי עם בן תורה לא
שייך לריב. זה יגרום לו להתרומם. כי
יכיר מקרוב, כי בן תורה הוא אדם מכובד
ונעלה. אינו 'בר פלוגתא'..."

יום של מושב הבית דין

בימי שני וחמישי, יום של מושב הבית
דין (מימות חז"ל ועד היום). ביום שני.
אחרי שחרית, חברותא, טעימת שחרית,
ר' נסים הגיע לבית הדין ועמד בראשות
הדיונים, עד שעת מנחה גדולה.

בבוקרים הללו, ראש הדיינים, היה
יושב על כסא דין ומשפט - בדיונים
מורכבים וקשים. שבהם התנהג כמלך
במשפט העם. דין.

עמוד 2 <<<

מלא אתם חכמת לב (ה"ה)

מאת: הרב א. חפץ

"היינו אז בתהליך הרחבת הדיירה.
באמצע השיפוצים התפתח ויכוח ביני
לבין שכני על איזו 'מחיצה'. הגענו יחד
לדין תורה. סיפר אברך.

למחרת בשעת צהרים התקשר אלי
מזכיר בית הדין ואמר, כי רבי נסים
קרליץ, מעוניין לעלות לדירתו כדי
לראות מקרוב את ה'מחיצה' המדוברת.
נתתי את הסכמתי ומיהרתי לבית.

כשהגעתי, הרב כבר המתין לי למטה
ליד הבניין. הרגשתי חוסר נעימות
גדולה על כך ש'רבי נסים גאון' מטריח
את עצמו ברום שנותיו, ועוד לעלות

עם מאכלים, והוא מדליק רק שלהבת גז אחת, ולא בגלל ההוצאת הכספיות של הגז, כי זה לא כל כך מעניין אותו, אלא כי שתי להבות ישרפו לו את התבשילים, ולכן הוא לא יודע מה לעשות היכן להניח את הסירים.

הוא הסביר בטוב טעם: הרי חלק מהקדירות מיועדות לסעודת הלילה וחלק לבוקר, ואם יניח את מאכלי הבוקר רחוק מהאש, ממילא הם לא יהיו חמים, והשאלה היא, האם יהיה מותר לו אח"כ להזיז ולקרר את הסיר לכיוון האש. ויש לו מרק ללילה שאותו חייבים לאכול חם מאד... לכן לא ברור לו היכן יעמיד את המרק.

הרב ענה לו בסבלנות רבה והקשיב לצדדי השאלה לפי סדרי האוכל שהם אמורים לאכול, תפוחי אדמה ואורז ללילה וטשולנט לבוקר, ומרק ללילה, עד שבסוף, היהודי התחיל קצת להתבלבל, וכדי שיהיה ברור בלי בלבולים, היהודי הוציא דף והרב הוציא עט והתחיל לשרטט איתו יחד כיצד יעמדו הסירים. תמהתי באותו רגע: עם העייפות שלו, העיתוי, האיש והסובבים, כיצד הוא יכול לעמוד במשימה אחרי הדיונים הקשים בבית הדין ולהתייחס בכל כובד הראש לאדם ולסירים?! אבל, ר' נסים התכופף איתו יחד, ואפילו חיך והסתכל שוב בדף של השרטוט והצביע לו על שינוע הקדרות על הבלעך, לפני הסעודה ואחרי סעודת הלילה, שיהיה הכל כדוין.

האיש יצא מרוצה. לחלוטין.

ישנו רב שתפקידו להיות האדם הטוב שבאים אליו אנשים עם שאלות, והוא מקדיש לכך לפחות שעה שעתיים בכל יום. כאשר לפני כן הוא מכין את עצמו עם 'כוחות נפש' למען הציבור. באותם שעתיים הוא עונה בהלכה למעשה, ובענייני בין אדם לחברו ובין איש לאשתו.

ר' נסים הגיע לאותם שעתיים של רב (ולשעות הנוספות בערב) מתוך כסא הדיינות. דיין זה מקצוע אחר. הדיין הוא איש אחר. נפש אחרת. נשמה אחרת. וכאשר הסתיימה קבלת קהל שלו כרב, הוא חזר להיות האבא הפשוט, הסבא המשוחח בחביבות עם בני הבית, ושוב - ללמוד עם החברותות. וכשנכנס למחרת לכולל חזון איש בשעה תשע בבוקר, נעשה לאברך מן השורה וראש כולל המלמד תורה לעמו ישראל. החברותא הגיע ושניהם פתחו את הגמרא ולמדו כמו שני אברכים. מתרכזים רק בלימוד. וחוזר חלילה. "להיות שני אנשים בגוף אחד, ולפעמים ארבעה אנשים ויותר בגוף אחד, אני לא מכיר כזו תופעה בכל העולם. זה ה'פלא פלאים'. שראינו כיצד אדם אחד, מסוגל להיות מורכב מכמה בני אדם" - סיים רבי שלמה זלמן גרוסמן את דבריו.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר הנפלא 'מילה בסלע')

אחרי 'מנחה גדולה', סביר להניח שהוא היה כבר מותש [כי הדיינים היו יוצאים עייפים וחלשים ממאמץ של שעות ארוכות, ואם אנו הדיינים כך, קל וחומר ראש בית הדין עצמו].

ואז, הוא נכנס לביתו או ל'בית ההוראה' - לשעת 'קבלת קהל'.

כאן, הוא עזב את האיצטלע של דיינות ונהיה רב. זו מציאות שונה ומהלך אחר לגמרי.

במקום היו ממתנינים אברכים ש'משמשים בקודש' להיות לצידו - ללמוד ולהשכיל, לשמוע ולראות את ההוראות.

נכנסו אנשים שונים. מי בשאלות קשות ומי בשאלות פשוטות, וגם שאלות משונות.

באחד מימי הצהרים הללו, אחרי בוקר קשה מאד בבית הדין. נכנס יהודי שכל כך הכביד על הרב, שאני כיושב מהצד, לא יכולתי לעמוד בכך - סיפר רבי שלמה זלמן גרוסמן.

הוא לא יודע מה לעשות היכן להניח את הסירים

היהודי הסביר לרב כי בליל שבת יש לו על ה'בלעך' (=פח שמעמידים אותו על גבי האש לשבת) 6 קדירות

לעילוי נשמת

הרה"ג

ר' אלטער מרדכי ברג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

מרא דאתרא דקהילת עטרת רא"ש

מונסי ניו יורק

נלב"ע ח"י סיון תשע"ו

ת.נ.צ.ב.ה

אוויר צח ונקי, והיו שם מעיינות נקיים. לעיירות הללו היו מגיעים רבים, בעיקר אנשים מבוגרים, לתקופה קצרה של חופשה לצורך בריאותם. רבים מגדולי ישראל יצאו אף הם לעיירות המרפא, וכמובן היו עוסקים שם בתורה, כאילו מצויים הם בישיבתם.

באחת השנים לעת זקנותו שהה רבי חיים עוזר זצ"ל בעיירת המרפא, כשאחד מתלמידיו מלווהו בדרכו. והנה באחת הפעמים בעת צעידתם, הבחין לפתע התלמיד כי הרב פונה לכיוון שונה מהיעד שאליו רצו להגיע, ולפתע רואה הוא אדם המתלווה אליהם. התלמיד לא הבין: הלא הרב חלוש ועייף, וההליכה קשה עליו, ומדוע מתאמץ רבו כל כך? לפתע שם לב כי הגיעו לבית הדואר, והרב פונה ליהודי הזר ואומר: "הנה, פה זה בית הדואר". התפלא התלמיד ושאל את רבו: "מדוע הרב כה טרח, וכי לא יכולנו להדריכו ללא הליווי הצמוד?". לתדהמתו, השיב לו רבי חיים עוזר בפשטות: "הלא שמת לב? אדם זה הינו מגמגם, אילו הייתי מראה לו את הדרך ושולחו לדרכו, היה נאלץ לשאול אדם ועוד אדם, כשבכל פעם היו נגרמים לו בושות בשל גמגומו הכבד... לא רציתי שיצטרך לשאול שוב ושוב, לכן טרחתני ללוותו עד המקום, וכך לא יצטרך לדבר כלל".

ריבוננו של עולם, למה אני פיסח?!...

סיפר מורי ורבי, ראש הישיבה, הגאון הגדול רבי מאיר דב רובמן זצ"ל, שפעם הלך עם אחד הרבנים שלו, ולפתע האיט הרב בדרכו, והחל לצעוד באיטיות רבה. במקום להגיע ליעדו בחמש דקות, צעד כמחצית השעה צעד אחר צעד... כאשר שאלו התלמיד לסיבת הדבר, הסביר לו: "היהודי הצועד לפנינו הינו תלמיד חכם גדול, וגם הוא צריך להגיע למקום הליכתנו. דא עקא, שפיסח הוא, גורר רגל אחר רגל באיטיות ובקושי רב. אם אלך מהר, אולי יעלה בליבו הרהור צער, בראותו שאחרים צועדים מהר, והוא נאלץ לגרור את רגליו בקושי רב. אולי יחשוב לרגע: 'ריבוננו של עולם, למה אני פיסח?!...' איני רוצה להחליש דעתו, ועל כן מעדיף אני להשתרך בדרכים לאיטי, ובלבד שלא תיגרם ליהודי תחושה קלה של צער".

גם על פאר הדור מרן רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל בעל שו"ת "אחיעזר" היה רבה האחרון של וילנה טרם השואה הנוראה. הרב היה גדול וחרף בתורה בצורה נשגבה, גדולי עולם היו משחרים לפתחו... הוא היה מקבל מאות מכתבים ושאלות בדברי תורה, ובגאונותו העצומה היה עונה לשני מכתבים באותו זמן, כאשר בכל אחת מידיה הוא כותב מכתב אחר, בנושא שונה לגמרי, ומצטט תוך כדי כך מקורות רבים, והכול במהירות אדירה...

(מתוך 'משכני' בהוצאת 'פה נוף')

הראשון להראות את אליפותו. לקח המלך את הרובה, וירה לכיוון המטרה. בסיבוב הראשון פגע הכדור מילימטר ליד עיגול המטרה, וכך היה גם בכדור השני, והשלישי. המלך היה קלען מצוין, קליעותיו היו טובות, אך הייתה בהן סטייה דקה...

המתח עמד בחלל האוויר, הקלען הוזמן להתחרות במלך... ולהפתעת כל הנוכחים הוא לא הצליח לקלוע למטרה, ואף לא לנקודה שבה קלע המלך, אלא החטיא את המטרה במרחק של כמה מילימטרים. הוא ניסה את כוחו בעשרים כדורים, את כולם קלע לאותה נקודה בדיוק, ללא שום סטייה, כולם באותו מילימטר בדיוק... אבל, המלך ניצח, הוא היה קרוב יותר למטרה!

המלך הזמינו לסעודה, ובסעודה פנה אליו ותמה, היאך ייתכן שכולם אומרים שהוא מעולם לא החטיא את המטרה, ואילו הפעם לא הצליח לדייק כלל... נענה הקלען והשיב: "אדוני המלך, אמנם קלעתי במרחק מועט מהמטרה, אך עשרים כדורים לא זזו מילימטר מאותו חור שקלעתי, יכולתי לקלוע בנקודת האמצע בדיוק, אך כבודו של המלך עמד לנגד עיניי, ומוכן הייתי לאבד את ניצחוני, ובלבד שמלכי יהיה בראשי".

כששמע זאת המלך, חיבקו ונישקו ונתן לו מתנות... גם אנו, למען כבוד מלכנו, מלכו של עולם, נשמור על כבוד הזולת, וניזהר מכל צל של פגיעה, נוותר על הניצחון וההישגים שלנו כדי לשמור על כבוד זולתנו. הקדוש ברוך הוא אוהב מאוד את מי שנוהג ברעהו ברגישות, הוא ציווה עלינו מצוות רבות בין אדם לחברו, עליהן הוא מקפיד ביותר, וכל הזהיר בהן זוכה לשכר רב בעולם הזה ובעולם הבא.

נספר כמה סיפורים שמהם נוכל ללמוד

כדי לחדד לנו עד כמה חשובה הרגישות לזולת וההתחשבות בכל יהודי. גדולי ישראל היו מושלמים בכל מידה, הם נהגו כלפי כל איש מישראל ברגישות דקה מן הדקה. נספר כמה סיפורים שמהם נוכל ללמוד עד היכן מגיעה הרגישות לכבוד הזולת:

רשכבה"ג מרן רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל בעל שו"ת "אחיעזר" היה רבה האחרון של וילנה טרם השואה הנוראה. הרב היה גדול וחרף בתורה בצורה נשגבה, גדולי עולם היו משחרים לפתחו... הוא היה מקבל מאות מכתבים ושאלות בדברי תורה, ובגאונותו העצומה היה עונה לשני מכתבים באותו זמן, כאשר בכל אחת מידיה הוא כותב מכתב אחר, בנושא שונה לגמרי, ומצטט תוך כדי כך מקורות רבים, והכול במהירות אדירה...

בימים ההם היה נהוג לצאת לעיירת מרפא ששרר בהן

שמעתי ממכירי בעל המעשה, יהודי נכבד מתושבי ניו יארק אשר נתברך מן השמים בעשירות ולו מפעל גדול אשר שם מושבו שעות רבות בכל יום, ושם הוא 'קבלת קהל' שלו לכל המשולחים

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א - פרנסה היא רק מן השמים

לכך אינכם ראויים לטובה זו. ענהו הרב בבת שחוק ואמר לו, מה אתה סח, הלא לכל יהודי ויהודי יורד עד עצם היום הזה לחם מן השמים, אך כיום המן יורד בהיחבא בתוך ביתו ובתוך כיסו של האדם, כי במדבר היה יכול הקב"ה להוריד את המן לעין כל, הואיל ושם היו בני ישראל מוקפים בענני הכבוד ששמרו עליהם מכל עבר. אך כיום לו יוריד לנו את המן בראש כל חוצות הרי תבואו אתם גויי הארץ, ותגנבו מעמנו את כל הטובה הרבה. והלצה אמיתית היא זו, כי אף שאין האדם מרגיש בכך, מכל מקום כל פרנסתם של ישראל הרי הוא למעלה מדרך הטבע בבחינת אוכלי המן.

אגב אורחא, כתיב (לה ה), 'קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' זהב וכסף ונחושת', ודקדק הגה"ק ה'כתב סופר' זי"ע בלשון המקרא, שבתחילה נאמר תרומה לה', ואילו בהמשך נאמר 'יביאה את תרומת ה' ולא כתיב 'יביא תרומה לה'. ומבאר על פי מה ששנו חכמים בלשון המשנה (אבות ג) רבי אלעזר איש ברתותא אומר, תן לו משלו שאתה ושלך שלו, וכן בדוד הוא אומר 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך' (דה"א א), וכלומר, כי מידת בשר ודם כשאדם נותן חפץ או דבר מה לרעהו יוצא החפץ מרשות הנותן ומעתה הוא שייך רק למקבל, לא כן כשהקב"ה משפיע פרנסה וחיים לאדם, כי אינו נחשב של האדם ... אלא עדיין נשאר של הקב"ה, ונמצא כשנותן תרומה וצדקה אינו נותן מ'שלו' כלום, כי הממון עדיין ברשות גבוה, כי לה' הארץ ומלואה, ואין להקב"ה צורך אלא ברצון ובנדיבות הלב, אבל נתינת התרומה עצמה היא מ'ידך נתנו לך'. וזהו שאמר הכתוב 'קחו מאתכם תרומה לה' - מאתכם ומעצמכם תביאו את הרצון וההשתוקקות לתת תרומה לה', אך עצם ה'הבאה' והנתינה אינה תרומה לה' אלא תרומת ה', שהרי 'נותן לו משלו'.

לא מצינו בתורה בשום מקום את הלשון 'בעל הבית'

דבר נפלא אמרו, כי לא מצינו בתורה בשום מקום את הלשון 'בעל הבית', כי אם במקום אחד והוא בפרשת משפטים, שם נאמר (כב) 'ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו', ובאמת 'בעל הבית' זה אינו כי אם שומר (שנגנב הפקדון שהיה אצלו), ללמד על כל אותם הסבורים

בפרשתו 'אלה הדברים אשר צוה ה' ששתי ימים תעשה מלאכה וכיום השביעי יהיה לכם קדש' (דה א-ב)

וקשה, א. הלא הכתוב בא להזהיר על שמירת 'שבת', לאיזה צורך נכתב כאן ששתי ימים תעשה מלאכה. ב. מאחר שעיקר הציווי הוא איסור מלאכה בשבת, א"כ היה לו לומר 'אלה הדברים אשר צוה ה' 'שלא' לעשות אותם', מדוע אמר אשר צוה ה' 'לעשות אותם' [ודוחק לומר שהכוונה על ששתי ימי המעשה, שהרי אין ציווי וחיוב לעשות בהם מלאכה, כי אם רשות]. ג. הרי מתנתו של הקב"ה היא נצחית וקיימת לעולם ועד, היכן מתקיימת בדורות הללו מתנה זו של ירידת המן. ומבאר הרה"ק מנעשכ"ז זי"ע, כי אכן, הבטחת הבורא הנני ממטיר לכם לחם מן השמים - לא לשעתה היתה, אלא היא עומדת וקיימת עד עצם היום הזה. ועדיין באה הפרנסה לכל איש ואיש מאותה 'ברכת המן' כדרך שהמטיר הקב"ה בהיות בני ישראל במדבר. וכדרך שהייתה אז מכוסה בטל מלמעלה ומלמטה, כך היא באה כהיום מכוסה בטל - כלומר תחת הסתר ועיטוף, והיינו, שנראה כאילו 'השתדלותו' ועסקיו בל"ט (אותיות 'טל') מלאכות כזורע חורש קוצר וכו' הם המביאים לו פרנסתו, ובאמת אינו כן. וכך ביאורו של מקרא, אלה הדברים, כלומר, ל"ט מלאכות צוה ה' לעשות אותם, שיתעסק האדם בהם בששתי ימי המעשה, וזהו שאמרו שהמן ר"ל השפעת הפרנסה מכוסה בט"ל מלמעלה ומלמטה, דהיינו שנראה לבאי עולם שהט"ל אלו הל"ט מלאכות, הם המביאים לאדם את מזונו, אך באמת אינם אלא הסתר וכיסוי ל'מן' ולפרנסה הנשפעת ממעל על ידי הקב"ה.

סיפר הלצה נפלאה ששמע מאביו

הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע, סיפר הלצה נפלאה ששמע מאביו הרה"ק רבי צבי מרודניק זי"ע, שהוא שמעה מפי רב אחד בגלילותיו. וכך הווה, הכומר בעיירתו פנה אליו ביום מן הימים ב'טענה' - יהודים חוטאים ופושעים אתם ולא מגיע לכם כל טובה, וראיה בידי, שהרי לאבותיכם הוריד הקב"ה מן בכל יום ומזה התפרנסו והיה להם לאכלה, ואילו לכם אינו מוריד מן לחם מן השמים, אין זה אלא עבור עוונותיכם

שהם בעלי-בתים ... דעו, כי אין הממון שלכם אלא 'לי הכסף ולי הזהב נאום ה' (חגי ב), ואינכם אלא שומרים עליו... ואם ירצה 'בעל הבית' האמיתי הרי ברגע אחד הוא נוטל מכם את ה'פקדון', כי ה' מוריש ומעשיר ... כלל הדברים הוא להודיע, כי גם אחרי שזכה האדם לברכת ה' בבני חיי ומזוני עדיין צריך הוא לישועת ה' ולהרבות בתפילה שלא תמוש הברכה מתוך ביתו, וקל וחומר שלא יתגאה בעשרו ובחכמתו כי באמת אין לו במה להתגאות שהרי אין לו משלו כלום ... והקב"ה יכול לקחת ממנו את כל אשר בידו ברגע אחד

שמעתי ממכירי בעל המעשה

שמעתי ממכירי בעל המעשה, יהודי נכבד מתושבי ניו יארק אשר נתברך מן השמים בעשירות ולו מפעל גדול אשר שם מושבו שעות רבות בכל יום, וממילא שם הוא מקום 'קבלת קהל' שלו לכל השדרים והמשולחים, להעניק להם מרוחב לבו ומתת ידו בעין יפה. והנה, בית המפעל שלו גדול ורחב ידיים, על כן כתבו כמה מהמשולחים מודעות ברחבי הבנין 'בעל הבית נמצא במקום פלוני' למנוע טרחה יתירה מהמתדפקים על דלתותיו. באחד הימים נכנס אליו משולח אחד, ובטרם כל פתח פיו בתלונות על המודעות התלויות ברחבי הבנין - וכי כך כותבים 'לבעל הבית'... 'לבעל הבית'.. מי שמך ל' בעל הבית', הרי הקב"ה הוא אדון הכל והוא 'בעל הבית' על כל העולם כולו, ומה לך כי נטלת לעצמך שם וכינוי של הבורא יתב"ש בכבודו ובעצמו... לשבחו של 'בעה"ב' יאמר שלא די שלא זלזל באותו משולח - כאומר, באת הנה לקבל מתת ידי ובמקום שתכניע עצמך מעט באת לחלוק דעותיך בקול רעש גדול, אך זה האיש החליט 'קבל את האמת ממי שאמרה', שמע לקולו והבטיח נאמנה לתקן את אשר עיוות והעניק לו ממתת ידו פי עשרה מהסכום הקצוב שהוא נותן לכל אחד, ואת המודעות כולם החליפו בחדשות שם נכתב 'המנהל' נמצא במקום פלוני, כי 'בעל הבית' יושב בשמים ממעל. וכאן באנו לעיקר המעשה, כי באותם הימים התפוצץ אחד מצינורות המים אשר במפעלו הגדול, באותו מקום ישבה גויה מעובדי המקום שלא שמה ליבה לזרם המים הגובר והולך ושפך נהרות מים הנשפכים בזו השעה לתוככי החדר, בעל הבית שראה מחדרו "י העין רואה' (מצלמות אבטחה) את הנעשה, קרא לאותה עובדת שתסגור את זרם המים אך היא לא שמה אל לבה שהבוס

קורא לה והמשיכה בעיסוקיה (עסקי עצמה), בינתיים נתקלקלו כמה וכמה חפצים בנזק שאי אפשר לתקן... מכיוון שכך, שילחה לנפשה ב'פיטורין' כדת וכדין, אחר הדברים האלה קצף בעלה של הגויה על 'בעל הבית' שפיטר אותה ונשבר מטה לחמו החליט לעשות מעשה, למחרת הופיע במפעלו של היהודי כשבכיסו טמון כלי משחית (אקדח טעון) מוכן להרוג בו את בעל הבית, משהגיע למפעל הגדול שאל היכן מקום מושב 'בעל הבית', הפועלים שלא העלו בדעתם את הנעשה מתחת לאפם, שלחוהו לחדר פלוני שם איתן מושבו של 'בעל הבית', אך משהגיע לחדר וראה כתוב בו מפורש שהוא חדרו של המנהל שאל את ה'מנהל' היכן 'בעל הבית'... הראה לו ה'מנהל' באצבעו כלפי מעלה כלומר בעל הבית יושב מלמעלה ומנהיג את כל העולם כולו והמפעל הלז ג"כ ... ויצא הגוי מחדרו כשהוא ממהר לעלות לקומות העליונות כמו שהבין מהאדם שפגש זה עתה כי 'בעה"ב' יושב בקומות העליונות... היהודי שהחל לחשוד כי הלה מתכוון לרעה... בדק מיד אחריו באותם 'מצלמות' וראה שהגוי מכין את עצמו להרוג את בעה"ב, מיד נעל היטב את דלת חדרו ואת כל שערי המפעל, הזמין את שוטרי המדינה שמיהרו לבוא ותפסוהו 'על חם' באזיקים לבית האסורים, ותנצל נפש היהודי ממוות לחיים ... וכל זה בזכות הכרתו והכרזתו בעל הבית למעלה.

(באר הפרשה ויקהל תשפ"ה)

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

מדי שנה לקראת חג הפסח היה יוצא ברכבו באישון לילה בלוויית נכדיו הצעירים, עוצר במרחק-מה כדי שלא יבחינו בו ומוסר לילדים מעטפות לשלשלם לתיבות הדואר של המשפחות

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על מסירות נפש

וְעָשָׂה בְּצִלְאֵל וְאֶהֱיָאֵב וְכֹל אִישׁ חָכֵם לֵב (ט)

בלוויית בנותיו הקטנות או נכדיו הצעירים, עוצר במרחק-מה מבתים מסוימים כדי שלא יבחינו בו ומוסר לילדים מעטפות שתכולתן לא היתה ידועה להם - ופוקד עליהם לשלשלם לתיבות הדואר של המשפחות. כך נהג גם בשאר ימות השנה כשנודע לו על מצבה הדחוק של משפחה פלונית ואלמונית. הוא היה ישר-דרך ונאמן שלא הכיר דרכי העקלתון וערמומיות, וכל צעד בעסקיו עשה ביושר מוחלט מתוך בטחון ואמונה בנותן לחם לכל חי שאין בידו להשיג כלום יותר ממה שנגזר עליו ממרומים.

ביתו היה בית ועד לחכמים ושימש כתובת לכל גדולי ישראל וראשי הישיבות שהזדמנו ללונדון. התארחו אצלו רבי אהרן קוטלר, הרב מפוניבז' ועוד מגדולי ישראל שידעו כי עליו ניתן לסמוך ולהתארח אצלו בשהותם בלונדון. הוא היה מוקיר רבנו, ובכל פעם ששמע שאישיות תורנית בדרכה אליו היה ממחר לקבל את פניה בתחנת הרכבת או בשדה התעופה ומביאם לביתו. הוא קבע בבית חדר מיוחד אותו קרא "חדר הרב מפוניבז'" בשל התכיפות שהרב מפוניבז' התארח בו, וריהט אותו בפאר גדול יותר מהחדר שיעד לעצמו.

רבי בנימין נמשך ככחבלי-קסם אל גאוני ליטא שהרביצו תורה בגרמניה לפני השואה והגיעו באחרית ימיהם ללונדון, מרביצי התורה הגדולים; רבי משה שניידר זצ"ל, רבי שמואל יוסף רבינוב זצ"ל, רבי יום טוב ליפמן ראקוב זצ"ל. הוא התקרב אליהם, ישב לפנייהם כתלמיד לפני רבותיו, התחמם כנגד אורם ודבק בהם עד יומו האחרון.

הוא זכה לטעת כרם מפואר בבית ישראל. כלפיו הפנה הרב מפוניבז' זצ"ל את ביטוי הידוע: "הקדוש ברוך הוא יודע למי לתת הרבה בנות". חתניו הם רבי גבריאל קנופפלר שליט"א ראש ישיבת 'שערי תורה' מנצ'סטר, רבי ישראל ויזל שליט"א דיין אצל רבי נסים קרליץ ורב של שכונת בבני-ברק ובמודיעין-עילית, רבי ישראל ברגר שליט"א רבה של שכונת 'גני גאולה', רבי אליעזר דינר שליט"א גאב"ד 'עדת ישראל' ורב בית הכנסת 'מעייני הישועה', רבי דוד מינצר שליט"א מרביץ תורה עשרות בשנים בישיבה בחדרה.

בכל כלי המשכן כתוב: "ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב" (לו, א); "ויעשו כל חכם לב" (שם, פסוק ח). אך בהמשך, בבניית הארון, נאמר: "ויעש בצלאל" (לז, א). מפרש רש"י: "לפי שנתן נפשו על המלאכה יותר משאר החכמים, נקראת על שמו".

התורה מעריכה את זה שנותן את כל מרצו וחשקו ואת כל כוחות העשייה שלו לחפצי שמים. כשמישהו משעבד את כל כולו על דבר וכלום לא מעניין אותו מלבד הרצון שאותו דבר יצליח, זה 'נותן נפשו'.

ניתן לדקדק מלשון רש"י שכתב "נתן נפשו יותר משאר החכמים", שכולם עשו ועסקו במלאכת המשכן בטרחה ויגיעה, ומבחינת הכמות יתכן שחלקם עשו אף לא פחות מבצלאל, אך הוא היה מועדף מהם משום שנתן את נפשו יותר מהם. במה זה התבטא? הם עבדו בשעות מוגדרות ומסוימות ואחר-כך פנו לביתם ועיסוקיהם, והוא גם כשעסק בענייניו הפרטיים לא הסיח דעת מהמלאכה. המלאכה הפכה לחלק ממנו. זוהי נתינת נפש, וכדאי שתקרא על שמו.

אחד האנשים הידועים בדור האחרון שזכה להעמיד משפחה מהוללת של בנים וחתנים תלמידי-חכמים גדולי תורה והוראה, הוא הנגיד הרבני רבי בנימין וואלף זצ"ל, שנפטר לפני כשלושים וחמש שנה ושמו עדיין נזכר בהערצה מיוחדת בפי אוהביו ומכיריו.

הוא היה ידוע באירופה כולה כראש-וראשון לכל דבר שבקדושה, אוהב ומוקיר תורה, שלמרות שהיה מחשובי מחזיקי התורה ברח מן הכבוד והפרסום. הסבא קדישא רבינו ה'סטפילער' זצ"ל כיבדו מאד ואף החזיק לו טובה על כך שתרם את הוצאת אחד הכרכים של 'קהילות יעקב'. כשרבי בנימין ביקש פעם לרכוש את כל ספרי 'קהילות יעקב' עננה ה'סטפילער' ברצון, למרות שלכולם הסכים למכור רק את הכרך הנוגע למסכת שלמדו.

הוא רדף צדקה וחסד. לא חיכה שירוצו אחריו בבקשות והפצרות, אלא חיזר ביוזמתו אחר נתינת צדקה. מדי שנה לפני פורים ולקראת חג הפסח היה יוצא ברכבו באישון לילה

ויש לציין שהיה זה 'חידוש' גדול בלונדון של הימים ההם. הוא היה החלוץ שהשיא את בנותיו לבחורים בני תורה מובהקים בני-עליה שתורתם אומנותם. בזמנו נשבה שם רוח אחרת לחלוטין ואנשים עתירי-נכסים בחרו לבנותיהם חתן, למדן אמנם אך כזה שמוצלח לעסקים. ראש ישיבת מנצ'סטר הצדיק הנודע רבי יהודה זאב סג"ל זצ"ל אמר בשעתו שלרבי בנימין יש זכות נוספת בכל פעם ש'בעל בית' בלונדון משיא בתו לבן ישיבה שתורתו אומנותו, שהרי בעקיפין הוא זה שהביא לידי לכך. והוסיף משאלת לב: "אני מקווה להיות במחיצתו בעולם הבא".

אל סוד ההצלחה הגדולה שלו הן בהעמדת משפחה כה מיוחדת והן בהצלחתו בעסקיו ובעושר, נחשפתי לאחר פטירתו כשהסיפורים המיוחדים על מסירות נפש שליוותה את חייו זרמו מכל עבר:

בארץ מכורתו גרמניה הוא נאלץ לעבוד למחייתו בעבודה קשה מאד באלטונה שבמערב המבורג. הוא התקבל כעוזר במוסך למכוניות והשתכר זעום של כמה פרוטות לשבוע. בסביבתו לא היתה אפשרות להשיג מאכלים כשרים, הלך מידי יום ביומו ברגל מהלך שעה תמימה כדי לסעוד במטבח ציבורי כשר. דמי נסיעה בתחבורה ציבורית לא היו לו, נכסים לא היו בידו, אבל כבר אז נשא את נפשו לרכוש ש"ס וילנא ובכספים הראשונים שהצליח לחסוך רכש את הש"ס הנכסף. בימים ההם הוא התבקש לעבוד גם בימי שבת בטענה שיש עובדים המתאוננים על היחס המועדף שהוא מקבל בשחרורו מעבודה בשבת. כשסירב בתוקף לשמוע על כך, הציע המעביד הצעת פשרה לפיה יופיע במקום העבודה ביום השבת בלי לעשות דבר. רבי בנימין דחה את הרעיון מכל וכל - ופוטר. עד מהרה מצא מקום עבודה חדש שהניח לו להיעדר בשבתות, אך כשהגיע חג פסח התבקש להצטרף לעבודה בימי חול המועד - וכשהתעקש להיעדר הוא פוטר ונותר לזמן-מה ללא פרנסה.

'בדם, יזע ודמעות'

לאחר מכן עקר לאנגליה והיה בה תושב ארעי. ובעת שמלחמת העולם השניה היתה בעיצומה הוא אולץ לעבוד בבית חרושת לייצור מטוסי קרב. במפעל עבדו עשרים אלף פועלים, ביניהם יהודים רבים וכולם הוכרחו לעבוד בכל שבעת ימי השבוע. רבי בנימין היה היחיד שסירב לעבוד בשבת. האנגלים עבדו בקצב מואץ ואימצו את סיסמת המלחמה של ראש ממשלתם ווינסטון צ'רצ'יל: 'בדם, יזע ודמעות', ומנהל העבודה לא התחשב בדרישתו של היהודי הפליט הגרמני לא לעבוד בשבת, ואף איים עליו שיוחזר

לגרמניה אם לא יטה כתף כמו כולם. אף מורה הוראה לא ניאות להורות שאסור לעבוד בשבת בתנאים אלה, אך הוא התעקש על כך וניצח בסייעתא-דשמיא באורח הפלאי הבא: בדרך כלשהי נודע לפקיד גבוה הממונה על התעשייה האווירית על כוונת מנהל העבודה להכריח יהודי לעבוד בשבת נגד מצפונו הדתי. הוא ראה בכך כפיה נגד דתו של אדם, ולא זו-בלבד שאישר את שביתת המלאכה של רבי בנימין בשבתות, גם העניש את מנהל העבודה בכך שהעביר אותו לתפקיד אחר בעיר בריסטול שבדרום אנגליה.

רבי בנימין צריך היה להופיע בשבת במקום עבודתו, אך בלי לעבוד. כדי להיכנס לשטח המפעל, שהיה אזור צבאי סגור, היתה חובה להציג כרטיס זיהוי - וכדי שלא יצטרך לטלטל בשבת היה משאיר את הכרטיס אצל השוער בצאתו מהמפעל ביום שישי כדי שישמור אותו עבורו תמורת תשלום עד בואו את הדרך הארוכה ממקום מגוריו. את שבת עשה רבי בנימין עירובי תחומין בהניחו דבר מזון בתוך תא טלפון ציבורי. אביו רבי מאיר ז"ל היה ממתין עד שובו ורק אז עשה קידוש. חוסר המשמעת ואי-הרצון שלו לעבוד בשבת נחשב לעוון בעיני הרשויות, ובעת שהגיש בקשה לקבלת אזרחות בריטית נכתב עליו דו"ח שלילי מצד מעבידיו, והיא נדחתה.

מסירות נפש זו למען קדושת השבת עוררה את השתאותם של רבים וטובים. רבי בנימין זאב וויס זצ"ל, תלמידם הגדול של רבי המוסר המשגיח רבי ירוחם ליוואוויץ ממיר זצ"ל ורבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, אשר שימש רב באלטונה-המבורג לפני המלחמה ולאחריה כיהן כאב"ד 'קהל עדת ישורון' בציריך, אמר שלדעתו זכה רבי בנימין לעשירות מופלגת ולמשפחה כה מכובדת בזכות השבת שעל קדושתה מסר את נפשו פשוטו כמשמעו.

(מתוך הספר 'לעשות רצונך')

הואיל ולא אכלנו מתבשילי הטרופה, ומנת הלחם הזעומה לא הספיקה, קשרתי קשרים עם הממונה על אספקת הלחם, שיחדתי בוזטות, והיה נותן לי עשר מנות לחם יתירות

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל - ובלבד שלא נתקף דכדוך ויאווש!

ובל איש חכם לב (15)

ולפקוח עיני הנער לראותם?
הלא בסופו של דבר, לא נטלו
חלק בהצלתי! הא, מה דעתך?!"
אמרתי: "הנער היה מבוהל.
והבהלה היא מחלה מדבקת,
ואילו היה מדביק בבהלתו את
אלישע היה אלישע נתקף
רפיון ויאווש, ואין הנבואה

שורה אלא מתוך שמחה של מצווה (שבת ל). לכן, בראש
ובראשונה, היה צורך להרגיע את הנער, וזאת, כשראה שרבו
מוקף מלאכים שישמרוהו. וכשנרגע, כיוון אלישע דעתו
וביקש להכות חיל ארם בסנוורים -

הבין החבר, ונרגע. עכשיו, נחפש מוצא. ומצאתי.

הואיל ולא אכלנו מתבשילי הטרפה, ומנת הלחם הזעומה
לא הספיקה לנו כאשר נדרשו מאיתנו כוחות רבים לעמוד
במכסת כריתת העצים המפרכת, קשרתי קשרים עם הממונה
על אספקת הלחם, שיחדתי בוזטות, והיה נותן לי עשר
מנות לחם יתירות שחלקנו בין כולם. אמרתי לו: "כשפורסים
את הככרות, נופלים פירורים. חבל עליהם. תצרף גם אותם
למנות הלחם! נתגמל אותך על כך". בסיביר, שיחדנו בוזטות.
תמה: "איך אקבץ את הפירורים?" עניתי: "תפרוס את הלחם
על ניירות, ותעטוף את המנות בניירות!" צחק: "איפה אשיג
ניירות פה, במחנה?"

אמרתי: "אתן לך עצה. תפנה לממונה על ניקיון חדרי
ההנהלה. הם מקבלים באופן סדיר את העיתונים, אבל לאחר
שקראום אין בהם חפץ. שלא ישליכם, אלא יביא לך את
העיתונים הישנים!"

נשאה ההצעה חן בעיניו. למחרת היום, זכינו במנת פירורים
נכבדה, ואין לזלזל בה בסיביר. כל פירור לחם היה שווה
את משקלו בזהב, וחברי הגיע עם העיתונים וסיפר שהם
סופגים הרבה יותר טוב, ואת דפי הספר העביר לנו, והיו
לנו למשיבי נפש.

כך הרווחנו מכל צד. כי אין מצב שאין ממנו מוצא - ובלבד
שלא נתקף דכדוך ויאווש!

(מתוך 'והגדת' מגילת אסתר. עיי"ש בהרחבה)

כשהגענו לסיביר בישרו לנו, שנקצבו לנו עשרים וחמש
שנות מאסר. היה בלי משפט, אף לא למראית עין. כך,
בשרירות לב. "רואים אתם את השער מאחוריכם", אמר
מפקד המחנה, "איש לא יצא ממנו חי". בפועל, היינו שם
כשנתיים, עשירית הזמן, גם זה היה די והותר.

כששוחררנו, תפס בידי חברי, ולחש בהתרגשות: "אין לי
ספק, שזה בזכות כבוד הספרים!" אולי, חשבונות שמים מי
ידע. אבל למה התכוון?

בסיביר שרר מחסור נורא בנייר. ניירות היו יקרי המציאות.
אותו חבר התמזל מזלו. במקום לצאת לעבודת פרך מדי בוקר,
לצעוד שישה קילומטרים בשלג ולכרות במשך ארבע עשרה
שעות עצי ענק בקור המקפא, התמנה לספר. היה מגלח בכל
בוקר את זיפי זקנם של הממונים, ומשפר את תסרוקתם.
אמנות נקייה וקלה. אך לשם כך, היה עליו לנקות בכל פעם
ולקנח את התער והמספריים. אין בעיה, הם יספקו לו ניירות
לקינות, ככל שיידרש. ואכן, הביאו לו צרור דפים, תתחיל
בזה, ונביא עוד. חשכו עיניו. היו אלו דפים של ספרי קודש.
בערב, כשחזרנו מעבודת הפרך, קונן באוזני בקול חנוק:
"מה אעשה, איך אוכל, איני מסוגל!" אוי לו אם ישתמש בהם
בביזיון, לקינוח התער. ואוי לו אם לא ישתמש, ויענש, ויודח. מה
יעשה?! אמרתי לו: "הירגע, נמצא מוצא!" "מה, איך, אי אפשר!"
אמרתי לו: "הסכת ושמע פרשה מן הנביא (מלכים ב). מלך
ארם שיכן מארבים למלך ישראל. ותמיד ידע מלך ישראל
להיזהר מהם. אמר מלך ארם לאנשיו: יש כאן מרגל המסגיר
סודותינו. אמרו לו: אין למלך ישראל צורך במרגלים. אלישע
הנביא עמו, ויודע בנבואתו כל סתריך. שלח את חילו, לשבות
את אלישע. בבוקר יצא משרת אלישע וראה שהם מוקפים.
קרא: 'אהה, אדוני, איכה נעשה!' ענהו אלישע: 'אל תירא,
כי רבים אשר אתנו מאשר אתם'. ביקש שה' יפקח עיני
הנער, וראה גדודי מלאכים סביבות אלישע. ביקש אלישע:
'ה' נא את הגוי הזה בסנוורים'. הכו בעיוורון, ואלישע נהגם
ומסרם ביד מלך ישראל. נשאלת השאלה: מאחר וניצל על
ידי הכאתם בסנוורים, מדוע היה עליו להזעיק גדודי מלאכים,

מדוע הקדוש ברוך הוא אינו מחלק לנו 'זילות', מדוע הוא אינו נותן לכל אחד מאיתנו כמה מיליונים, ומסיר מעלינו את העול הכלכלי המעיק?

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל "חטוף ואכול", אחרת תישאר בלי כלום

ולא אבנים טובות ומרגליות; הדבר החשוב ביותר עלי אדמות הוא תורה ומצוות. ולכן "תורה ומצוות חוקים ומשפטים אותנו למדת!"

וההמשך לא פחות חשוב! מכיוון ש"תורה ומצוות חוקים ומשפטים אותנו למדת" - "על כן

ה' אלוהינו בשכבנו ובקומנו נשיח בחוקיך, ונשמח בדברי תורתך". המקבל יודע שהאזהב נתן לו את הדבר החשוב והיקר ביותר בעולם, ולכן הוא משתמש במתנה הזאת עם כל החיבה וההשתוקקות.

"אמר ליה שמואל לרב יהודה: שינא, חטוף ואכול חטוף ואשתי, דעלמא דאזלינן מיניה כהילולא דמי" (עירובין נד). אומר ה"חפץ חיים" זצ"ל: העולם הזה דומה לאולם חתונות. כל יום נערכת בו חתונה אחרת. היום - רוקדים שם המוזמנים של החתונה שנערכת שם היום. למחרת - אלו שהיו שם אתמול כבר אינם, כעת נערכת שם חתונה אחרת ואחרים רוקדים שם. ביום השלישי באים אחרים ורוקדים שם, וכן הלאה. זה שרוקד היום לא רוקד מחר. רוקדים והולכים.

ה"סטייפלר" זצ"ל היה מפרש בדרך משלו: בחתונה יושבים האורחים סביב השולחנות, הם אינם צריכים להתאמץ לקבל את האוכל. המלצרים מסתובבים עם מגשים עמוסי מנות, הם עוברים משולחן לשולחן, ומציעים לאורחים לבחור מהמנות שבמגש... אך בקצה האולם יש 'בר'. שם זה פועל אחרת - הכול ב'שירות עצמי'. אם לא תמהר לגשת לשם ולקחת בעצמך - תישאר בידיים ריקות... העולם הזה הוא כמו ה'בר' שבחתונה. "חטוף ואכול", אחרת תישאר בלי כלום. (מתוך 'חי ראובן' מועדים בהוצאת 'פה נוף')

לְדַעַת לְעֵשֶׂת אֶת כָּל מְאֹאֶת עֲבַדַת הַקֹּדֶשׁ (15)

מעשה בעשיר מופלג שהיה לו ידיד קרוב. הוא אהב אותו כנפשו ממש, ומרוב אהבתו אליו השתוקק להעניק לו ביד רחבה. הוא הרי עשיר גדול, וכל מה שייתן לחברו האהוב הוא כסף קטן בשבילו. בא העשיר לביתו של ידידו, וראה כיצד הוא מתגורר בדירת חדר קטנה ומוזנחת. פנה העשיר אל ידידו ואמר לו: "אני רוצה שתתחיל לגור ברווחה, אקנה לך וילה רחבת ידיים..."

אך העשיר לא הסתפק בכך. הוא ידע שמי שמתגורר בוילה מתרגל לרמת חיים גבוהה, וההכנסה החודשית של אותו ידיד רחוקה מלספק רמת חיים כזו. על כן הוסיף העשיר והבטיח לידידו, שמדי חודש יפקיד בחשבון הבנק שלו חמשת אלפים דולר. "אני אוהב אותך אהבת נפש", אמר העשיר לידידו, "אני רוצה שיהיה לך כל טוב, שלא יחסר לך מאומה".

אומר רבנו בחיי: אנו אומרים בכל יום: "אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת". הקדוש ברוך הוא אוהב את עם ישראל אהבה גדולה. זאת לא אהבה רגילה, זאת "אהבת עולם" - אהבה מופלגת, בלתי ניתנת לתיאור.

אם כך, נשאלת השאלה: הרי לבורא עולם יש את כל הכסף והזהב שבעולם - "לי הכסף ולי הזהב נאום ה'" (חגי ב). אם כן, מדוע הוא אינו נוהג בנו כאותו עשיר הנוהג בנדיבות רבה כלפי ידידו האהוב? מדוע הקדוש ברוך הוא אינו מחלק לנו 'זילות', מדוע הוא אינו נותן לכל אחד מאיתנו כמה מיליונים, ומסיר מעלינו את העול הכלכלי המעיק? הרי בורא עולם הוא העשיר הגדול ביותר בעולם, הכול שלו, וכל מה שייתן לנו לא מחסיר ממנו במאומה!

התשובה היא:

אכן, הקדוש ברוך הוא אוהב אותנו "אהבת עולם", ולכן הוא נותן לנו בשפע את הדבר הכי יקר והכי חשוב שיש בעולם. אך לא, אין הכוונה לכסף וזהב! אילו הכסף והזהב היה הדבר הכי חשוב בעולם, כי אז היינו מקבלים ממנו כסף וזהב ללא שיעור וללא גבול, כאותו עשיר ונדיב המעניק לידידו האהוב כסף וזהב לרוב. אבל הדבר החשוב ביותר הוא לא כסף וזהב

התייצב האב עם בנו הנרגש בחנותו של הסנדלר, והלה ניגש אל הארון, הוציא את הנעליים המבריקות - והגישם לילד. אלא שכאן, לאכזבתו הרבה של הזאטוט - ארעה תקלה...

מאוצר החכמה של המגיד הירושלמי הגה"צ רבי שבתי יודלביץ זצ"ל

וְכַל אִישׁ חָכֵם יָבֵן דָּבָר וְאִשְׁרֵי נֶתַן ד' חֲכָמָה וְהַבִּינָה בְּחָמָה (15)

הנעל הראשונה - עשויה היתה אמנם במידתה ועל מתכונתה, אולם חברתה - למרבה הצער - היתה קטנה ממידת רגלו של הילד באופן משמעותי...

הסנדלר, אשר ביקש להגן על מעשה ידיו - לחץ פה ושם, ניסה להרחיב מעט את הנעל באמצעות המכשירים שברשותו, אך לשווא... הרגל אינה מצליחה להיכנס אל הנעל... אין מה לעשות!! בלית ברירה - פנה הסנדלר אל האב הנרגז, ובגמגום הודה כי כפי הנראה לא יוכל להכין את הנעליים עד לחג הממשמש ובא.

כאשר שמע הבן את דברי הסנדלר - פרץ בבכי תמרורים

את אכזבתו של הילד - נקל לתאר. באותם הימים - היו נעליים חדשות מצרך שאינו מזדמן בכל יום, מאורע מעין זה של קניית נעליים - גרר בעקבותיו התרגשות רבה, הנער הקט כבר חלם בלילות על נעליו החדשות - ועל עצמו כאשר הוא פוסע בהן בגאווה ברחובה של עיר בליל התקדש החג, והנה עתה לפתע התפוגגו להם כל החלומות ונעלמו בהבל פיו של הסנדלר!! ואכן, מיד כאשר שמע הבן את דברי הסנדלר - פרץ בבכי תמרורים, השליך עצמו על הארץ, וזעק בקול כי רצונו בנעליים חדשות לחג - ויהי מה. וכאן, למראה דמעותיו של הילד - נכמרו רחמיו של הסנדלר, הוא ניסה למצוא פתרון לבעיה, ולאחר רגע או שניים קפץ ממקומו בשמחה והכריז כי נמצא הפתרון המיוחל!! "מצאתי עצה!!" - הוא אמר לאב ולילד אשר חדל מבכיו לשמע ההכרזה, ובפנותו אל הבן עצמו ביקש: "אנא ילדי, הושט לי בבקשה את רגלך!!"..." את הרגלך?" - הקשה האב, והסנדלר מיהר להסביר: "אל דאגה אבא יקר! אני רק אוריד לבנך חצי אצבע קטנה - ומיד תראה איך הכל מסתדר!! לילד תהיינה נעליים חדשות - והוא יוכל לשמוח עמן ברגל הקרב ובא!!..."

את אשר ארע בדקות הקרובות - אין צורך לתאר... האב הנזעם החל מרים קול וקורא לעבר הסנדלר: "שוטה שבשוטים!! משוגע שבמשוגעים!! כלום נסתרה עליך דעתך? המבקש אתה להוריד לבני חצי אצבע - בכדי לאפשר לו

התורה הקדושה הינה סוד קיומו של עם ישראל, היא אשר החזיקה את אומנתו בכל המצבים, ומבלעדיה אין אנו יכולים לעמוד ולהתקיים אפילו רגע אחד. לפיכך, מה נואלו אותם הסוברים כי בצוק העיתים ניתן להשליך את דברי התורה מאחרי גווננו... הלא את עצם קיומם הם משליכים!! את נשמת חייהם ורוח אפם!!

פעם, כאשר נכנסתי לויכוח עם אחד מאותם "משכילים" - ניסה הוא להעלות את הטענה כי יש להתאים את החינוך כיום לרוח הזמן... "היום אי אפשר ללמוד כל היום גמרא!" - הוא אמר לי... "צריך להתאים את התורה לזמננו! יש להוריד מעט מלימודי הקודש - וללמד את הילד משהו... קצת הסטוריה, קצת לימודי חול אחרים... אי אפשר להישאר כבימי הביניים! מוכרחים להתקדם קצת!!" - חתם את דבריו.

ואספר לך סיפור קטן - ואתה כבר תבין הכל

בודאי סבר הלה - כי אנסה להשיב ולפרוך את טענותיו, אולם אני עניתי ואמרתי לו: "הבה ואספר לך סיפור קטן - ואתה כבר תבין הכל..."

היום - פתחתי ואמרתי - יש נעליים מוכנות למכירה בחנות, כל מה שצריך זה רק למדוד - ולקנות... אולם פעם - לא היתה מציאות כעין זו... כל מי שחפץ בנעליים חדשות - היה פונה אל הסנדלר, הלה היה מודד את רגלו, ותופר לו מנעלים חדשים כפי בקשתו... בדיוק כפי שעושה החייט כיום - היה מעשהו של הסנדלר בימים עברו...

והנה, ביום מן הימים, עם התקרב חג הפסח - ניגש אחד האבות שבעיירה עם בנו הקטן אל הסנדלר, וביקש ממנו כי יתפור לילד מנעלים כפי מידתו. נטל איפוא הסנדלר את סרט המדידה, הקיף את רגלו של הילד - ורשם לעצמו רשימות בפנקסו, כאשר הוא מזמינם לבוא ולקבל את הנעליים לאחר שבוע ימים. ואכן, ביום המיועד - התייצב האב עם בנו הנרגש בחנותו של הסנדלר, והלה ניגש אל הארון, הוציא את הנעליים המבריקות - והגישם לילד לצורך מדידה אחרונה. אלא שכאן, לאכזבתו הרבה של הזאטוט - ארעה תקלה...

לנעול את הנעל אשר הכנת שלא כפי מידתו? את הנעל - צריך להתאים לרגל, ולא את הרגל לנעל!!" - סיים בצעקה רמה... זה הסיפור... - סיימתי ואמרת לאותו משכיל, ואת המסקנה תוכל להבין בעצמך... התורה היא חיינו ואורך ימינו, היא הנשמה שלנו, היא רוח אפינו, ובלעדיה אין לנו קיום כלל! והנה אתה, בסכלותך - מבקש - הנך לקחת את התורה, את הנשמה שלנו, ולחתוך קצת מכאן - וקצת משם... להתאים את הנשמה - למודרניזציה... הרי אתה שוטה שבשוטים!! אנחנו צריכים להתאים את הדור לתורה - ולא את התורה לדור!! הוא אשר אמרנו: התורה - במדבר ניתנה, ללמדנו כי מחייבת היא ונכונה תמיד - בכל המצבים, בלי תירוצים, בלי חכמות ומבלי להתחשב בנסיבות!!

בעיירה ראדין התגורר יהודי, אשר שפיותו מוטלת היתה בספק... איך לומר? הוא היה ככה ככה... מבלבל מעט...

בעיירה ראדין התגורר יהודי, אשר שפיותו מוטלת היתה בספק... איך לומר? הוא היה ככה ככה... מבלבל מעט... באחד הימים, חשקה נפשו של אותו יהודי במעט טבק, אולם דא עקא - שבכל רחבי העיירה לא נמצא אפילו קורטוב לרפואה... ברשותם של כל מכרי וידידיו לא נמצא מן המעט שבמעט הזה, ואף מוכרי הטבק כילו את סחורתם עד הפירור האחרון... מאחר והכסיל לא היה מוכן לוותר ולכבוש את תאוותו, או שמא לא היה מסוגל לכך, לא נותרה בידו כל ברירה כי אם לצאת לדרך אל העיר הסמוכה ולחפש שם מעט מאשר איוותה נפשו... מאחר ודמי-נסיעה לא היו מצויים ברשותו - נאלץ מיודענו לעשות את דרכו רגלי, ואכן הוא צעד במשך ארבע שעות עד העיר, קנה קופסא קטנה של טבק, צעד ארבע שעות בדרך חזרה, ולאחר מכן הופיע בבית המדרש כשחיוך טיפשי של אושר שפוך על פניו, וחילק מהטבק שרכש לכל מכיריו ומיודעיו...

הנוכחים, אשר שמעו על הדרך הרחוקה שעבר האויל בכדי למלא את תאוותו - מילאו פיהם שחוק... "איזה שוטה הוא!" - אמרו זה לזה... "לצעוד ארבע שעות רגלי עבור שמעק טבק?"... אולם אחד היה אשר לא השתתף בשחוק הכללי... היה זה החפץ חיים, הכהן הגדול מאחיו, אשר דמעות ניקו בעיניו לשמע המעשה... "מדוע אתה בוכה, רבי?" שאלוהו בני עירו, והחפץ-חיים

מיהר להשיב: "שמעו נא רבות! היהודי הלזה, עד כמה שכסיל הוא ושוטה - הלך שמונה שעות ברגל, בקור הצורב, אולם לבסוף חזר בידיים מלאות! אולי אנו איננו מבינים את החשיבות הגדולה אשר היתה לטבק עבורו, אולם הוא השיג את אשר ביקש! הוא מצא שמעק טבק! "אולם מה נאמר אנו, אשר נשמתנו יורדת מתחת כסא הכבוד עד לארץ - מרחק עצום ובלתי נתפס, מהלך מליוני שנים, ולאחר מכן קורה ששבים אנו למרומים, אל צור מחצבתנו וידינו ריקניות מכל וכל?! הלא אדם אשר אינו לומד, ואינו מקיים, ואינו ממלא את תכליתו ואת מהשמים לארץ - ומהארץ לשמים תעודת חיי בזה העולם - חוזר אל מתחת כסא הכבוד ריקן לגמרי! ריק, ריק, ריק - ועוד יותר גרוע מכך! הרי אדם שכזה - משוגע הינו עוד יותר מהמשוגע אשר בשגעונו חזינו זה עתה! נורא ואיום!" - סיים החפץ חיים את דרשתו המאולתרת. הבה ניקח איפוא את הדברים אל ליבנו, נפנה אל היושב במרומים בגבהי שחקים - ונבקש ברגש: "אלוקי, נשמה שנתת בי - טהורה היא. אני יודע אבא כי נתת בי נשמה טהורה, חצובה מתחת כסא כבודך, ואני מכיר בגודל חיובי לשמור עליה בטהרתה! אבא, סייע לי, עזור לי, תן לי לב רגש להבין מהי תורה, מהן מצוות, וחלילה לאיך גיסא - מהן עברות ועד כמה נוראות הן!"

(מתוך 'דרשות המגיד' מועדים ג)

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

באחת השבתות הגיעו כדי לחלק את המשכורות. ברחנו כולנו, שהרי לא היתה כל דרך להסביר מדוע איננו יכולים לקבל כסף ולחתום על הקבלה. יודין המנהל יצא מדעתו..

הגה"צ רבי יצחק זילבר זצ"ל על המסירות נפש לשמירת השבת ברוסיה הקומוניסטית

לתפילה, ואחר כך עבדתי והתרוצצתי במשך חצי יום, כשאני רעב מאד.

במקום עבודתי החדש החלו בעבורי חיי גן עדן; בנו של ר' מנדל גורליק, סמקה. סלח לי באופן תמידי על האיחורים הללו.

באחת השבתות הגיעה ועדת ביקורת

בשבת היינו מגיעים לבית החרושת, אך לא עבדנו. בשלב מסוים נראה היה כי מישהו הלשין על כך לשלטונות, שכן, באחת השבתות הגיעה ועדת ביקורת. כאשר ראינו את המפקחים עומדים בשער, נכנסנו מיד לפעולה, וביקשנו מאשתו של יודין, לשפוך תמיסת אמוניה בכל החדרים, מבלי לעורר תשומת לב. משנכנסו המפקחים, משכו באפם ואמרו: "הוי, כיצד הם עובדים כאן? ואיך הם מחזיקים מעמד? יש להעניק להם פיצוי בשל אופיה המזיק של העבודה." הם עזבו את המקום במהירות. את הפיצוי המובטח איש מאיתנו לא קיבל... וכי מישהו קיווה לקבלו? ברור שלא!

באחת השבתות הגיעו כדי לחלק את המשכורות. ברחנו כולנו, שהרי לא היתה כל דרך להסביר מדוע איננו יכולים לקבל כסף ולחתום על הקבלה. בית החרושת שכן על שפת אגם הקומסומול, ואנו הסתתרנו מתחת לסירות. יודין המנהל יצא מדעתו, ופשוט התקשה להבין: הוא הזמין אנשים לקבל משכורת, והנה נעלמו כולם, והשאירו אותו במצב מגוחך. כאשר חזרנו, הטיח בנו ממורמר: "אני מבין כי אינכם עובדים בשבת, אך מדוע אי אפשר לקבל את הכסף?" במוחו המגושם לא תפס את הענין.

חלפו חודשיים ופתאום החל החבר של יודין איוון קירילוביץ לטעון: "לא אעבור מכאן לשום מקום עבודה אחר, אני כאן המנהל!" יודין הופתע וטען כי הוא המנהל וכי מינה אותו כאחראי באופן זמני בלבד. אך החבר עמד על שלו: "אני המנהל!"

ובאחד הימים הלשין עלינו איוון קירילוביץ

התוצאה לא איחרה לבוא, ובאחד הימים הלשין עלינו איוון קירילוביץ.

וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שפֹתוֹן לַד' (ה' א)

ניסיתי את מזלי במקומות עבודה שונים, בעוברי קשיים מרובים. אך לבסוף הגעתי אל המנוחה! היה זה לאחר שחסיד חב"ד בשם ר' מנדל גורליק סידר לי עבודה בבית חרושת, שבו ארגן הוא את העניינים. עבדתי במקום עד היום בו עלינו ארצה, ועם הזמן גם הועסקו שם בני ביתי.

גורליק פנה לאיש הק.ג.ב. לשעבר, אלכסנדר דמיטרייביץ יודין, והציע לו לנהל את המקום. בעבר היה יודין אחד המאבטחים האישיים של המנהיג סטלין, ואף פעם כמרגל סובייטי בניו-יורק. אך מאחר שאהב את הטיפה המרה, לא החזיק מעמד בעבודה ההיא, ונאלץ לעזוב על אף גילו הצעיר, כבן ארבעים שנה בלבד.

גורליק שטח בפניו את תוכניתו: "יש לי חמישה עשר אנשים, כולם הגונים וישרים. אך קיימת בעיה אחת, ממנה תצטרך להתעלם: בשבת נצא לעבוד, אך לא נעבוד בפועל. בתמורה תקבל מחצית משכרנו, ותוכל אפילו להתרחץ באמבטיה של וודקה... האם תסכים להיות מנהל ולכתוב דו"חות?

יודין קפץ על המציאה. במהלך העבודה היה עלינו להרחיק שומן מלוחות אלומיניום גדולים, זאת על ידי טבילתם באמבט שבו תמיסת נְתָר מְאֵפֶל, אחר כך הטבענו עליהם שרטוטים שונים.

תנאי העבודה היו מצוינים בעבורי, מלבד העובדה שעבודה עם חומר שכזה הרסה את בריאותנו. הנזק שגרם הנתר המאכל, היה כה גדול עד שהשלטון הסובייטי, שלא היה נדיב בכל מה שקשור בחלוקת כספים, העניק לנו בכל חודש, חנים אין כסף, שלושה ליטרים של חלב מרוכז (!), קילו חמאה ומי סודה. בתקופה הראשונה לעבודתי שם, לעיתים גם תוך כדי הליכה ברחוב, היו עיני נעצמות והייתי נרדם, זאת כתוצאה של הרעלה מהאדים. זו היתה הסיבה שבגללה איחרתי לעבודה לא פעם.

לראשונה זה שנים יכולתי להרשות לעצמי לאכול ארוחת בוקר. אני זוכר כיצד נדהמה אשתי בפעם הראשונה, כאשר שבתי מתפילת שחרית והתכוונתי לאכול ארוחת בוקר בבית. "מה קרה?!" שאלה. היא היתה רגילה לכך שיצאתי

הצליח לחזור לבית החרושת מבלי שהבחינו בהעדרו. לאחר שהסתיימו הנאומים המאשימים, פנתה הוועדה אל סמקה: "ומה אומר על כל זה?"

נסו לקשור את האנשים הללו, להכות בהם

סמקה ענה בנחת: "בית החרושת עושה הכל כדי לעמוד בקצב המתוכנן. ולמען מטרה נשגבה זו מגיעים רבים מאיתנו לעבודה גם בימי ראשון..."

נראה כי דבריו הצליחו לשכנע את חברי הוועדה, שכן הללו פנו לעברו של איוון: "איוון קירילוביץ. מן הממצאים עולה כי הכל חוקי, ומדוע כתבת אחרת?"

"נכון" נאלץ להודות. "במבט שטחי הכל חוקי. אך אוכל לומר לכם דבר אחד: נסו לקשור את האנשים הללו, להכות בהם, ולהביאם לעבוד בשבת. הם לעולם לא יעשו זאת!"

"נו, זהו ענין נוסף. אך אנו מדברים על הדברים עליהם דיווחת בכתב. מה תוכל לומר בנושא הנידון?"

האיש שתק. לא היתה בפיו כל תשובה.

בעבורי היה אירוע זה לקח גדול לחיים. ראיתי כיצד לא ניתן לשפוט אדם על פי התרשמות כללית! האיש נראה מאופק, רגוע והוגן. והנה - הגינות שכזו! נזכרתי כיצד טרחתי פעם להשיג לו תרופות...

מיד לאחר המקרה הוא נתקף בהצטננות, פיו התעקם הצידה והוא מיהר להתפטר. אפילו הגויים טענו אז כי 'ה' העניש אותו על כך שניסה לפגוע ביהודים."

(מתוך הספר להיות יהודי)

עד לאותו רגע הצטייר בעינינו כאדם מנומס, פעמים רבות הייתי מביט בו וחושב כי ניתן ללמוד ממנו כיצד לדבר עם בני אדם, הוא עשה רושם כה נפלא, עד כי יכולתי לערוב בעדו. והנה באחד הימים הגיעה לבית החרושת ועדת ביקורת, וקראה באוזנינו את הצהרתו של האיש:

"הנני מסרב לעמוד בראש מערך הייצור בבית החרושת, זאת בשל התנאים הקיימים, בהם כל העובדים הינם ציונים ודתיים."

וכאן בא פירוט העובדות: "במועדים הבאים (היו אלו ימי ראש השנה, בהם בית החרושת היה נעול למשך יומיים) נעדרו מהעבודה..." - כאן צורפה רשימה מלאה של שמותינו. "כל כמה שאני משתדל להיאבק בדתיים הללו, דבר אינו עוזר, והם ממשיכים לשאוף בכל לבם להגר לישראל. מאחר ועבודה משותפת עם אנשים אלו הינה בלתי אפשרית, אבקשכם להשליט סדר במקום."

הצהרה מרשימה. הלא כן?

חברי ועדת הביקורת פנו לעברנו: "חברים, היכן נמצאים אתם בברית המועצות או בארצות הברית? מה קורה כאן?"

השאלה היתה רצינית וריחפה בחלל, והיו אלו שנות השישים של המאה העשרים - תקופה שבה אפילו ספרים בברית המועצות נידונו לעונש מוות!

רק בנס הצלחנו לצאת מהסכך, ועד היום אני מתקשה להבין כיצד. ה' עזר!

היה זה בנו של ר' מנדל גורליק, סמקה, שהציל את המצב. כבר ברגע בו הבחין כי יודין רב עם חברו, קלט בחושיו המחודדים למה עלול הדבר להוביל. לסמקה זה היה ראש של גאון, הוא התכוון היטב...

בימי חול המועד סוכות עמדתי על כך שלא נעבוד. כידוע לכל, מותרת העבודה בימים אלו רק אם היא "דבר האבד" - כלומר, יהיה הפסד כספי אם העבודה לא תיעשה. וכך קבעתי כי לא נעבוד, אלא אם כן תגיע ההנהלה הראשית לביקורת. כידוע לכל, בברית המועצות מתוכנן מערך המשק מראש, ולכל בית חרושת ומפעל נקבעה מכסת עבודות מוגדרת לכל תקופה. וכיצד נבצע בפועל את ההיקף הנדרש? כך מצאנו עצמנו עובדים בתקופה שלאחר החגים (סוכות ופסח) גם בלילות ובימי ראשון כדי להשלים את המכסה. עד היום זוכר אני כיצד הגעתי לעבודה בבית החרושת מיד לאחר שמחת תורה, בלילה.

כעת החליט סמקה לנצל את העובדה הזו. הוא חמק מהמקום, ניגש למאבטח ושאלו: "האם תסכים להעיד כי הגענו לעבודה ביום ראשון?" הלה הסכים מיד: "כמובן. זוכר אני כי בתאריך זה וזה עבדתם."

"האם תהיה מוכן להעיד על כך?" "בוודאי", ענה. סמקה

מה הסוד? - אמר לי פעם הגאון רבי אשר אריאלי שליט"א: כולם תמהים איך זכה הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל לישיבת מיר, שלומדים בה אלפי תלמידים, אגיד לך מה שאני חושב

הסיפור שסיפר הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א על הסוד של ישיבת מיר

מאת: אלחנן נתן ליכטיג

כבר לא מסוגלים לספוג כאלו ביזיונות. או שראש הישיבה יוציא אותו מהישיבה, או שאנחנו נעזוב את הישיבה!". אמר להם ר' אליעזר יהודה: "אני מבין אתכם היטב, ואני גם מבין היטב את המחיר שאני אשלם על מה שאני עומד לומר לכם, ואף על פי כן אני אומר לכם: תעזבו את הישיבה ואני אישאר אתו לבד!"

לתמיהתם הגדולה, הסביר: "אני לא בונה ישיבה בשבילי. אני בונה ישיבה כי הקב"ה רוצה שאני אבנה ישיבה! אם אתם תלכו - הרי לא תלכו לרצון, תלכו לישיבות אחרות. אז במקום שתהיה לר' אליעזר יהודה ישיבה טובה - תהיה למישהו אחר ישיבה טובה. אבל הבחור הזה - אמנם קבלנו אותו בטעות, אבל כעת אם הוא ילך מכאן - הוא ילך לרחוב. הקב"ה רוצה, אפוא, שהוא יישאר כאן. ואני, כאמור, בונה ישיבה בשביל הקב"ה!"

"כך זוכים! משום כך זוכים!" סיים רבי אשר. אז אין הרבה מה להוסיף. ורואים מכאן שמי שמוכן לוותר על הכבוד שלו, על "השם הטוב" של המוסד שלו, כדי להציל את הנפש של הבחור ה"בעייתי" - הקב"ה מפקיד בידיו את האוצרות הגדולים ביותר שלו. הקב"ה אומר: אתה דאגת לבן היחיד שלי שאף אחד לא רצה? אני אתן לך את כל הבנים שלי!

כשאתה רואה מישהו שקשה לו, מישהו ש"מקלקל את השורה" - אל תחשוב איך הוא מזיק לתדמית שלך. תחשוב מה הקב"ה רוצה כרגע. לפעמים, דווקא ההתעקשות על הנשמה האחת הזו, היא שבונה עולמות של נצח.

(יישר כח להוצאת 'פה נוף' על הסיפור שנלקח מתוך הספר 'נאה דורש')

במסגרת סדרת הכתבות שלנו על כוחה של השפעה ועל האחריות של היחיד לבנות עולמות, אנו מוצפים בתגובות. הקוראים משתפים, שואלים, ולפעמים גם דומעים. השבוע, השאיר לנו הודעה נוגעת ללב, אברך מתוך כותלי ישיבת מיר המעטירה. אברך יקר, שיושב ולומד בין אלפי הלומדים, אמר לנו כך: "אתם כותבים על 'סיפורים'. אני רואה כאן בבית המדרש אלפי בחורים. תאמינו לי, אם תעברו אחד אחד, תגלו שלכל אחד יש סיפור. מי הבחור שחייכו אליו כשהיה קשה, ומי הרב שהרים אותו מאשפתות. מי זה ש'נדרס' ע"י חברים או מישהו מהצוות ומי זה שזכה לאור של 'משיב' מאיר פנים שזכה לגדלו. אז כמובן שלא ניתן לעבור בחור-בחור, אבל אם אתם מחפשים את השורש, את הסוד הגדול של המקום הגדול והקדוש הזו אז הנה מצאנו עבורכם סיפור מעניין.

את הסיפור סיפר הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, בשם הגאון הגדול רבי אשר אריאלי שליט"א. הסיפור הזה הוא לא סתם מעשה שהיה, הוא בעצם הסוד הגדול של מקום התורה הגדול בעולם.

ואלו דברין של הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א: אמר לי פעם הגאון רבי אשר אריאלי שליט"א: כולם תמהים איך זכה הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל לכזאת ישיבה, ישיבת מיר, שלומדים בה כמה וכמה אלפי תלמידים, כן ירבו. מה הסוד? אגיד לך מה שאני חושב:

'חלבנה', שעשה ביזיונות לישיבה

מספרים שכאשר ישיבת מיר הוקמה, למדו בה כמה בחורים טובים, עילויים שהגיעו מ"עץ חיים". אבל הסתנן לשם גם בחור אחד, 'חלבנה', שעשה ביזיונות לישיבה, והתלמידים התביישו ממנו מאד. בכל מקום שאמרו שהם לומדים בישיבת מיר לעגו להם: "אה! אתם לומדים עם ביחד עם הבחור ההוא... ופניהם חפו. הם ניגשו לרבי אליעזר יהודה ובקשו שיוציא אותו מהישיבה, אך הוא לא הסכים. הגיעו הדברים לידי כך, שהם כבר לא יכלו לסבול יותר, והם ניגשו, כולם ביחד, לראש הישיבה ואמרו לו: "אנחנו

שיחת טלפון אחת מיהודי יקר שזיהה את ה"בעירה" הפנימית שלנו, הובילה לגיוס משאבים מחו"ל והתחלנו במבצע הראשון של מבחנים. אבל החששות היו גדולים

הגאון הרב בצלאל טרוביץ שליט"א יו"ר ארגון 'נוצרי לשון' על לפי שנתן נפשו על המלאכה

וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל... אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה" (ויקהל 5) לפי שנתן נפשו על המלאכה יותר משאר החכמים, נקראת על שמו (רש"י)

המילים הללו, "נתן את נפשו", מחזירות אותי בערגה 26 שנים לאחור, לשנת תש"ס. היינו אז אברכים צעירים, חדורי הכרה ב"חובת הלבבות" של כל יהודי לשמור על קדושת הדיבור. המציאות אז הייתה עגומה למדי; לימוד ה"חפץ חיים" נתפס בציבור כנושא השייך ל"נשים וסמינרים". המודעות להלכות פסוקות בדיני לשון הרע ורכילות כמעט ולא היה על סדר היום. סדרי לימוד קבועים בספר? לוח יומי משולב? דברים אלו היו בגדר חלום. הקמנו אז את ארגון 'נוצרי לשון'. ללא אמצעים כספיים, ללא "קשרים", אבל עם "לב" שרצה בכל מאודו - להפוך את לימוד ה"חפץ חיים" לחלק בלתי נפרד מהמושג "בן תורה". ניסינו בדרכים שונות, עברנו ממקום למקום, חדורי אמונה ש"אין דבר העומד בפני הרצון".

היום המודעות לשמירת הלשון היא נחלת הכלל. ראינו בחוש, כי כשיהודי מגייס את כל כוחות נפשו ורצונו למען מטרה שבקדושה, הקב"ה "פורץ" עבורו את גדרי הטבע ומעניק לו חכמה ובינה שלא היו בו קודם לכן, וסייעתא דשמיא מיוחדת.

בשנים האחרונות אנו מתמקדים להעלות על סדר היום את החשיבות של חסד. לימוד חסד ועשיית חסד. אי אפשר להפריד בין "סור מרע" של שמירת הלשון לבין "עשה טוב" של גמילות חסדים. מי שמלומד את מה שמרן החפץ חיים זיע"א כותב בספרו 'אהבת חסד' הוא לא יכול לא להפוך לאיכותי וטוב יותר.

בימים אלו אנו יוצאים במבצע חיזוק מיוחד בלימוד ספר "אהבת חסד" וספר "חפץ חיים". זהו הזמן "לתת את הלב" מחדש. אנו עומדים בחודש ניסן, חודש שבו נגאלו אבותינו ובניסן עתידים להיגאל. חז"ל מלמדים אותנו שהגאולה העתידית תלויה בזכות החסד והשלום בינינו.

אז גם אתם, אל תהססו ואל תעשו חשבונות של "מתי יהיה לי זמן". עשו השתדלות קטנה, משהו קטן שיבטא את הרצון, הצטרפו למעגל הלומדים והמבחינים, ותזכו להבטחת הכתוב: "הבא ליטהר מסייעין אותו".

בואו נבנה יחד את "משכן החסד" של הדור הזה. התקשרו והצטרפו: 073-345-30-85

וכשנתנו את הלב, הקב"ה שלח את העזר. שיחת טלפון אחת מיהודי יקר שזיהה את ה"בעירה" הפנימית שלנו, הובילה לגיוס משאבים מחו"ל והתחלנו במבצע הראשון של מבחנים. החששות היו גדולים, האם אכן יצטרפו, האם אכן העניין יחדור בלבבות באופן מעשי של לימוד ומבחנים. והנה הקב"ה עזר וההיענות הייתה למעלה מן המשוער: אלפי לומדים הצטרפו לסדר הלימוד. אני זוכר את המעמד המרומם באולמי "תמיר", אולם מלא מפה לפה ביהודים המבקשים להתחזק ב"מי האיש החפץ חיים". זה היה רגע של "ויעש בצלאל" - כשיהודי משתדל כפי יכולתו, הקב"ה מסייע בעדו.

זכינו לראות בפריחת המהפכה

מאז ועד היום, ברוך ה', זכינו לראות בפריחת המהפכה עשרות אלפי נבחנים בכל תוכנית, הקמנו ב"ה הוצאת ספרים וזכינו להוציא לאור מאז, מהדורות מנוקדות, ספרי ילדים וקומיקס - כולם נועדו להחדיר את המתיקות והחשיבות של שמירת כלי הדיבור.

בהמשך קמו יוזמות חדשות וארגונים רבים וטובים, ואנו מתפללים ומקוים שירבו עוד ועוד יוזמות וארגונים וב"ה

מה גורם לחברת תרופות לקחת סיכון של מיליארד וחצי דולר, ולייצר הררי כדורי הרזיה, שאין כלל אישור לשווק אותם, ואם האישור לא יגיע, מיליארד וחצי דולר נזרקים לפח

הימור של מיליארד וחצי דולר: המרוץ לכדורי ההרזיה והלקח שאנו לומדים ממנו

יְכָרְךָ חֲכָם לֵב בְּכָם (ה)

מאת: אלחנן נתן ליכטיג

חמור ומתמשך בתרופות הללו. מטופלים רבים מצאו את עצמם ממתינים חודשים ארוכים למלאי שפשוט לא היה קיים, וכמובן המחיר זינק.

המוחות בחברות התרופות עבדו שעות נוספות וגם ב"איליי לילי" הבינו שהשלב הבא הוא להיפטר מהצורך בזריקות שבועיות ולא נעימות, ולעבור לכדור יומי לבליעה. החברה החלה לפתח כדור פורץ דרך שאמור להעניק את אותן תוצאות של הזריקות, אך בפשטות ובנוחות. כעת, התרופה נמצאת בשלבי אישור מתקדמים של מנהל המזון והתרופות האמריקאי (ה-FDA), והצפי הוא שהיא תאושר בחודש הקרוב.

עכשיו מתחיל הסיפור שלנו

עכשיו מתחיל הסיפור שלנו, שימו לב: כאן קיבלה הנהלת החברה החלטה שעוררה השתאות בעולם הכלכלה.

כדי למנוע את המחסור המביך שחוותה החברה עם קווי הזריקות קיבלה "איליי לילי" החלטה אסטרטגית חסרת תקדים: להתחיל בייצור המוני של הכדור החדש ולצבור מלאי ענק, עוד בטרם התקבל אישור רשמי לשווק אותו.

על פי הדו"חות הפיננסיים האחרונים של החברה, "איליי לילי" צברה במחסניה מלאי של תרופות בשווי עצום של כ-1.5 מיליארד דולר. המשמעות היא שהחברה ייצרה הררי גלולות והשקיעה הון עתק מתוך אמונה שהאישור יגיע. והיה אם מנהל התרופות האמריקאי

לא מאשר את התרופה כמות שהיא, מיליארד וחצי דולר נזרקים לפח, פשוטו כמשמעו.

מנכ"ל החברה, דייוויד ריקס, הסביר את המהלך: "אנו מתכננים לייצר מלאי מראש תוך נטילת סיכון... אנו רואים בכך השקעה נבונה, ואם נזכר שטעינו - ניאלץ לספוג את ההפסד בסופו של דבר". ההיגיון ברור: המוכנות ליום שבו יפתחו השערים חשובה יותר מהסיכון. כשהביקוש

תשמעו סיפור אמיתי. בעולם העסקים והרפואה מתחוללת בשנים האחרונות סערה של ממש. נושא ההשמנה הפך ללא ספק לאחד האתגרים הבריאותיים הגדולים של דורנו. הרי בשנים האחרונות, מאות מיליוני אנשים ברחבי העולם מתמודדים יום-יום עם תופעת ההשמנה ועם ההשלכות הכבדות שלה.

מה לא הומצא במרוצת השנים כדי לפתור את המצוקה הזו? אינספור שיטות דיאטניות צצו חדשות לבקרים, ניתוחים בכל העולם, עשרות סוגים של דיאטות מפרכות הבטיחו הרים וגבעות, תפריטים נוקשים, סדנאות מתישות - ומה לא. העולם עמד אובד עצות מול המצוקה הזו, עד שפתאום, ולגמרי במקרה, הגיעה מהשמים הארה אמיתית ששינתה את

חוקי המשחק: תגלית הזריקות. הפיתוח הזה, שהגיע כהשגחה פרטית מכיוון לא צפוי, היווה פריצת דרך מדעית מרתקת שטרפה את הקלפים והביאה עימה בשורה של ממש.

הכול התחיל כאשר התגלה שהורמון מסוים, שנועד במקור לטיפול בחולי סוכרת, גורם לתופעת לוואי דרמטית: ירידה משמעותית במשקל. חברות התרופות זיהו את הפוטנציאל, והחלו לפתח זריקות ייעודיות נגד

השמנה. הראשונה להסתער על השוק הייתה חברת הענק הדנית "נובו נורדיסק" עם זריקות כמו 'אוזמפיק' ו'וויגובי'. בתגובה, חברת התרופות האמריקאית הוותיקה "איליי לילי" לא שקטה על השמרים. היא פיתחה את 'מונג'ר' ו'זפבאונד' - זריקות שהציגו תוצאות חסרות תקדים. הביקוש העולמי זינק לשחקים, והתור בבתי המרקחת הפך לאינסופי. המפעלים לא עמדו בקצב, והעולם חווה מחסור

יתפרץ, "איליי לילי" תהיה שם, מוכנה עם מלאי זמין, בעוד מתחרותיה יישארו מאחור. אז גם אנחנו נמתין לשבועות הבאים ונלמד מה יצא בסופו של דבר, עם המלאי במחסנים. אבל בינתיים, מכיון שאנחנו לא עיתון כלכלי יש מה ללמוד הרבה מהסיפור הזה.

חברת תרופות גשמית מוכנה לסכן מיליארד וחצי דולר, רק כדי שביום פקודה - כשיתקבל ה"אישור" - יהיה לה מלאי זמין והיא לא תעמוד בידיים ריקות מול הדרישה. קל וחומר בן בנו של קל וחומר, כשאנו מדברים על החיים עצמם ועל עניינים רוחניים.

כל תקופת בין הזמנים תיראה אחרת

כאשר אנו מתבוננים בהחלטה האסטרטגית של חברת התרופות, אנו לומדים ממנה שני לקחים עצומים ומעשיים הנוגעים לחיינו שלנו:

הלקח הראשון נוגע למציאות הקרובה אלינו ממש: אנו עומדים כעת לפני ימי "בין הזמנים" של חודש ניסן וההכנות לחג הפסח. כידוע, זוהי תקופה שעשויה להיות קשה ומאתגרת. ההתרוצצויות בלתי פוסקות, הנקיונות מפרכים, סדר היום ההפוך מוציא אותנו מהשגרה המוכרת, ושום דבר אינו מתנהל כמו ביום-יום. מצב כזה, כשלעצמו, עלול לערער כל אדם, להוציא משלווה ולהביא למתחים.

אך כאן בדיוק נכנס עקרון צבירת המלאי: ככל שנשכיל

להכין את עצמנו מראש עם "מלאי" גדוש של כוחות נפש, אורך רוח וסבלנות - כך כל תקופת בין הזמנים תיראה אחרת לחלוטין. אם נערך נכון רגשית ונצבור אנרגיות של עלייה רוחנית ורוגע, נוכל לעבור את התקופה העמוסה הזו בלי עצבים ובלי כעסים. וממילא, כל ה'בי הזמנים' וכמובן ליל הסדר שלנו ייראה אחרת לגמרי - הוא יהיה מרומם, מאיר, מתוך שמחה אמיתית של מצווה ורוגע פנימי.

הלקח השני, והחשוב לא פחות, הוא ההכנה שלנו לעתיד הכללי והנצחי. עולם העסקים ממחיש לנו היטב את המושג "מי שטרח בערב שבת - יאכל בשבת".

העולם הזה הוא המפעל. התפקיד שלנו הוא לייצר, לאגור ולמלא את המחסנים. כל דף גמרא, כל מעשה חסד, כל סיוע לזולת, וכל התגברות על יצר כמו שתיקה והימנעות מלשון הרע - הם עוד סחורה יקרה מפז שאנו אוגרים במלאי הפרטי והרוחני שלנו. חברת תרופות גשמית מוכנה לסכן מיליארד וחצי דולר רק כדי להיות מוכנה ליום פקודה. בניגוד אליהם, אנו לא לוקחים שום סיכון - ההבטחה שלנו ברורה, בטוחה ואינה מוטלת בספק. כשנגיע ליום שבו נזדקק למלאי הזה, לא נוכל להתחיל לייצר אותו מאפס. מי שלא טורח לאגור זכויות היום, עלול לגלות חלילה מחסור חמור בדיוק ברגע האמת, כשה"ביקוש" הרוחני יהיה בשיאו. החכמה היא להכין מלאים גדולים מראש, להתכונן לקראת הבאות מתוך יישוב הדעת, ולדעת שכאשר יגיע הזמן - המחסנים שלנו יהיו מלאים ושופעים.

קיימו וקיבלו - מבצע מיוחד ללימוד בספרי חפץ חיים

אגודת 'נוצרי לשון' יחד עם ארגון 'הכח של שמירת הלשון' יוצאים במבצע ענק של לימוד יומי במשך 40 יום בספר אהבת חסד או חפץ חיים שמירת הלשון ומבצע פרסים יקרי ערך שתוגרל בין המשתתפים.

במסגרת המבצע המיוחד לומדים באחד מהספרים הנ"ל למשך 40 יום וזוכים לברכה מיוחדת של מרנן ורבנן שליט"א פוסק הדור רבי משה שטרנבוך שליט"א ומרן רשכבה"ג ראש הישיבה הגאון רבי דב לנדו שליט"א. מרן הגאון רבי משה צדקה שליט"א הגאון רבי יעקב חיים סופר שליט"א, הגאון רבי מנחם מנדל פוקס שליט"א, והגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א בנוסף תיערך הגרלה מיוחדת בפרסי ענק ללומדים. להצטרפות 073-345-30-85.

המעוניינים לשאול שאלות בעניין חפץ חיים ואהבת חסד ניתן לפנות להוראה לישראל

02-5363333 או לאגודת נוצרי לשון 072-3372212
לעשיית מבחנים ניתן לפנות לארגון 'לדעת' 073-7289669

גליון זה

לעילוי נשמת

מרת שרה

בת ברכה ויוסף ע"ה

נלב"ע כ"ד אדר

ת.נ.צ.ב.ה

שמחה גדולה צריכה להיות לנו ביודענו שאצל השי"ת העניינים פועלים בדיוק הפוך

אוצרות הפרשה ממרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

הוא ואהליאב בן אחיסכר למטה
דן (ס"ה)

וברש"י: 'ואהליאב, משבט דן, מן הירודין שבשבטים, מבני השפחות, והשווהו המקום לבצלאל למלאכת המשכן, והוא מגדולי השבטים. לקיים מה שנאמר (איוב, ל"ד י"ט) ולא נָכַר שוע לפני דל'.

כדאי להתעכב על מה שכתוב כאן ברש"י, ולהחדירו אל תוך לבנו. שהרי, מי אינו מודע לכך שמטבעם של בני

אדם שהם אינם מחבבים את האנשים האומללים וקשי-היום! כל אחד מעדיף להיות ליד אנשים נחמדים, חייכנים ולבביים. אבל כשהוא נתקל עם מי שאפוף בצרות, הוא משתדל להתחמק ממנו, למה? - ככה, כי יותר נעים לדבר עם מי שפניו קורנות מאושר.

ברם, שמחה גדולה צריכה להיות לנו ביודענו שאצל השי"ת העניינים פועלים בדיוק הפוך. פסוקים רבים מביעים את מידותיו של השי"ת, המחבב דווקא את העני והאומלל, את הדרך ואת הנכלם, ואת כל מי שהעולם אינו מאיר לו, לכאורה, את פניו.

גם בסליחות אומרים: 'רחמנא דעני לעניי, ענינא' - פירוש, ה' העונה לעניי, תענה לנו; 'רחמנא דעני למכיכי רוחא, ענינא' - פירוש, ה' העונה לשפלי-רוח, תענה לנו.

למדנו, שאחת ההגדרות המובהקות של בוראנו יתברך ויתעלה היא - שהוא מקשיב לאומללים ולמסכנים. ברום-דרגתו, ומשמי-שמים, כשאינספור מלאכים ושרפים מקיפים אותו, מעדיף השי"ת להביט אל נכאי-היום הללו, ולסייע להם במועקותיהם. וזאת ההיפך הגמור מדרכם של בני אדם. ולכן, דווקא האנשים הללו יכולים למצוא דלת פתוחה אצל השי"ת, יותר מכל אדם אחר. ולכן, העצה היעוצה שאפשר לייעץ להם היא לעזוב את כל השתדלניות המיותרות אצל אנשים אחרים, ולהשתדל לזכות רק לקרבתו של אבינו שבשמים, שייטיב להם ויחלצם מכל צרותיהם ומצוקותיהם - יותר מכל השתדלנים האחרים.

(מתוך הספר 'אהבת אותנו' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

הצליחו במלאכה גם אנשים שמעולם לא הכירו את המלאכה

פניני הפרשה ממרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

ויבאו כל איש אשר נשא
לבו (ס"ה)

"טעם אשר נשאו לבו, לקרבה אל המלאכה, כי לא היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד, או מי שאימן בהן ידיו כלל,

אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן, וכו'." (עיי"ש ברמב"ן) מבואר בדברי הרמב"ן שעושי מלאכת המשכן לא למדו מעולם מלאכות אלו, אלא מי שמצא בטבעו שידע לעשות כן, גבה ליבו בדרכי ה' ומסר המלאכה לעשות אותו.

והדברים נפלאים למתבונן, שהרי כדי להצליח במלאכת המשכן היה צריך חכמה רבה וכגון נגרות רקמה וצורפות ועוד מקצועות מסובכים ומורכבים, ומ"מ הצליחו במלאכה גם אנשים שמעולם לא הכירו את המלאכה הזאת ולא התאמנו בה אלא רק מצאו בטבעם שידעו לעשות כן, ונראה מזה דבר נפלא, שמאחר שהתחילו לעסוק במלאכת שמים מרוב התלהבות לדבר ה', היה להם סייעתא דשמיא למעלה מדרך הטבע, ונתן להם הקב"ה חכמה מיוחדת כ כדי להצליח במלאכה.

ויש בזה מוסר השכל, שברוחניות אין הגבלות וסייגים, וגם מי שעפ"י הטבע אינו יכול להצליח, לא ידמה בנפשו שאינו ראוי ומסוגל למלאכת שמים, אלא אדרבה יגביה את לבבו, ויאמר לעצמו שהוא מסוגל להתעלות, וכשיתחיל לעשות מלאכת שמים, יראה סייעתא דשמיא בלתי טבעית.

(ביאורים והנהגות ויקהל)

מדוע משה רבינו לא בנה את המשכן

מאוצרותיו של הרב הנניה צ'ולק שליט"א

קרדיט: ישראל ברדוגו

וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה
(ש"ב 5)

מדוע משה רבינו לא בנה את המשכן - פרש"י: לא יכולים היו להקימו, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקב"ה

הקמתו שלא יכול היה להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים שאין כח באדם לזקפן, ומשה העמידו. אמר משה לפני הקב"ה: איך אפשר הקמתו ע"י אדם? א"ל: עסוק אתה בידך נראה כמקימו, והוא נזקף וקם מאליו. וזהו שנאמר: 'הוקם המשכן' - הוקם מאליו (מדרש רבי תנחומא).

יש להקשות: מדוע לא זכה משה לבנות ממש את המשכן, בשלמא בני" לא יכלו להקימו, אולי כי אינם ראויים כי חטאו בעגל, והמשכן בא לכפר על חטא זה, אך משה מדוע?! ונראה לבאר, דמצינו שמשה לא נדב תרומה למלאכת המשכן (מד"ר ויקרא בתחילה) והטעם, כמו שמצינו (בילקוט) דאמר הקב"ה לדוד שלא יזכה לבנות את ביהמ"ק, אלא רק שלמה בנו, דאם הוא יבנה בעצמו - לא ייחרב לעולם, ואין זו טובה לעם ישראל, דכשיחטאו והקב"ה יכעס - בלית ברירה יכלה אפו בהם, דלא יוכל להחריב את ביהמ"ק, אבל כששלמה יבנה - יכלה אפו בעצים ובאבנים, ולכן לא רצה הקב"ה שיתרום משה למשכן. ולפי"ז מובן מדוע לא בנה משה את המשכן ולא יכול היה להקימו, דאם היה בונה - לא היה נחרב לעולם ואין זה טובה לבני" (אוצרות התורה' עמ' ש"ל).

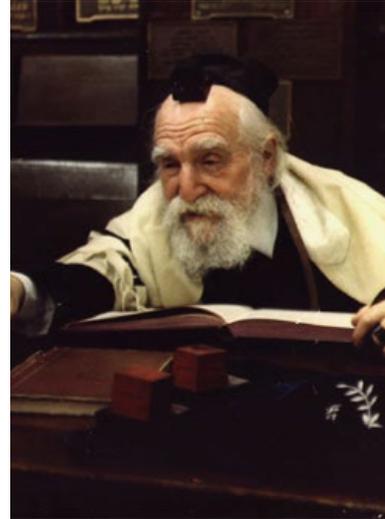
איך הקים משה את המשכן בשבת?

איתא במדרש תנחומא (בפרשתנו י"א): אמר רבי חייא בר יוסף: כל ז' ימי המילואים היה משה מפרקו ומעמידו ב' פעמים בכל יום, שנא' 'תקים', 'תוקם'. תמה החת"ס (שו"ת או"ח סי' ע"ב): הרי בתוך כל ז' ימים יש שבת, א"כ איך הקים משה את המשכן בשבת? וכתב לתרץ דמכאן יש להביא ראיה דבנין לשעה לא הוי בנין ולכן מותר היה להקימו ולפרקו, ולא דמי להעמדת המשכן במקום חנייתם, דהיה 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו', לכך נחשב התם כבנין לעולם

(מתוך גליונו של הרב צ'ולק פקודי תשפ"ה)

למה משה בעצמו היה צריך לבנות את המשכן

ניצוצות הפרשה ממרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל

וַיָּקָם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן (מ"ה)

שמעתי ממרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, שאמר כך: הנה בבנין המשכן כשהקב"ה אמר למשה להקים את המשכן, נאמר בתורה שמשה עצמו הקים את

המשכן, וקשה למה משה בעצמו היה צריך לבנות את המשכן, הלא היה יכול לשלוח אחרים להקים את המשכן, שהרי במצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים אין היתר להפסיק בלימודו. ותירץ שלמדנו מזה, שכשבונים מקום קדוש אין להניח למסור לאחרים אפילו לעשות את הפעולות הגשמיות (כגון אסיפת הכסף וכיו"ב), ואם ימסור לאחר את עשיית אותם ענינים הסוף לא יהיה טוב. (הרב מיכל שורקין בספרו הררי קדם).

ועדיין יש לי אימתא דציבורא

וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם (ד"ה, א)

סיפר בנו הג"ר ראובן שליט"א:

בהיותי כבן ארבעים שנה אחר כבר כמה שנים שכיהנתי כראש ישיבה אמרתי לו שעדיין קשה עלי לדרוש בציבור. אמר לי אבי, "הרי אני כבן שמונים שנה ועדיין יש לי אימתא דציבורא". והוסיף ואמר, "זה דבר טוב שמונע את האדם מאמירת דברים בלי תוכן".

(ארטסקאל ר' משה - מהספר 'דרכי משה')

נורית אדומה נדלקה ליד אחד השעונים

הגה"צ ירחמיאל קראם זצ"ל: משל לאדם שנסע במכונית, וכאשר הבחין כי נורית אדומה נדלקה ליד אחד השעונים, מיהר אל המוסך הקרוב כדי לבקש את ניתוקה של הנורית. הנורית לא היתה אלא התראה אחרונה לפני שהשמן ההולך ואוזל. אילו היה בר דעת היה מבקש למלא לו שמן ובכך היה פותר את בעייתה של הנורה, אשר ממילא היתה נכבית. אך מאחר והיה שוטה, לא היה מסוגל לחשוב צעד אחד קדימה. הפריעה לו מציאותה של נורית אדומה דולקת, כיון שידע מאז שזהו משהו לא כל כך טוב, והוא מיהר לשים קץ לפעילותה של הנורית... פועל המוסך פעל לפי בקשתו וניתק את אחד מחוטי המנוע. עתה כתבה הנורית והשלוה חזרה אל לוח השעונים. אך לאחר נסיעה קצרה הבין הנהג את אשר עולל לעצמו. לאחר כמה דקות נעצר הרכב. באין שמן נשרף המנוע והפסיק את פעולתו... היכן היתה כאן הטעות? הטיפול היה צריך להעשות, כמובן, במילוי מצבור השמן ולא בניתוקה של הנורית. כי הנורית אינה אלא סימפטום של התראה למשהו עמוק יותר. והנמשל: כאשר קורה לאדם עניין שגורם לו צער יש לבדוק את הדבר העומד מאחורי העניין ולתקן את הטעון תיקון רוחני ולא להסתכל על ה'צער' - ה'נורית'.

אינני סבור שאפשר להדר בקבלת שבת מוקדמת על חשבון האשה

יְבֵרָה חֲכָם לְבַבְכֶם יִבְאֹוּ וְיַעֲשׂוּ (ה"ה)

שואל: מי יעבוד עד לצפירה השנייה? מן הסתם האברכים יקבלו שבת ויצאו לבית כנסת, והאשה תישאר לבד עם כל הבלגן והעבודה... לא, אינני מוכן לחתום על דבר כזה!" מפליא היה לשמוע דעת תורה משני גדולי הדור שהתבטאו באותה לשון: תוספת שבת היא דבר גדול, אך בכל חיזוק שלוקח אדם על עצמו - חשוב לוודא שהחיזוק לא יבוא על חשבון השני ולא יהיה כאן פגם של בין אדם לחברו. בהגדה של פסח שהוציא רבי שלום מאיר ולך שליט"א מסופר, שארגון גדול חילק 'קמחא דפסחא', והם שכרו מתחם גדול, ובמגרש סידרו ארגזים מלאים מצרכים. לאחר מכן הודיעו שכל משפחה מוזמנת לבוא ולאסוף לעצמה את המצרכים. הם הגיעו לבקש את ברכתו של הרב שטיינמן ליוזמה שלהם. אמר להם הרב: "כשהמשפחות יבואו לאסוף מצרכים יהיה דוחק במקום, ואולי יהיה קצת בעיה בפגיעה בכבוד. מלבד זאת כל משפחה תוכל לראות מי הן המשפחות הנוספות הנזקקות, והם עלולים להתבייש. כמדומני שעדיף לוותר על המתחם כולו ולשכור משלוחנים שיארוזו לכל משפחה את המוצרים שלה וישלחו לביתה". טענו המארגנים: "משלוחנים ייקרו את הסיפור במאה אלף שקל. בכסף הזה יכולנו לצרף עוד משפחות לפרויקט". אך הוא לא הסכים ואמר: "כדאי לשלם מאה אלף שקל של כספי צדקה ובלבד שמשפחה אחת לא תתבייש!". את האיזון הזה מלמדת אותנו התורה הקדושה, המדריכה אותנו לעבוד את ה' מתוך חכמת לב.

(מתוך 'שש באמרתך' בהוצאת 'פה נוף')

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א: באחד הימים נכנסו כמה אברכים אל הסטייפלר זצ"ל והציעו לפניו רעיון: לקראת שבת יש שתי צפירות, אחת בהדלקת נרות והשנייה עשרים דקות קודם לכן. הם מציעים שהרב יפרסם שכל בני התורה, יקבלו שבת כבר בצפירה הראשונה, והדבר יועיל ביותר לחזק את קדושת השבת. אמר להם הסטייפלר: "תוספת שבת היא אכן דבר חשוב! שבת היא מקור הברכה, אילו היו הנשים שלכם באות לבקש ממני דבר כזה, הייתי מסכים. אך כשהבעלים באים זה משהו אחר. אשה לפעמים לחוצה כל כך בכניסת שבת, ואם לוקחים ממנה עשרים דקות של הכנות לשבת, היא עלולה להילחץ עוד יותר. אינני סבור שאפשר להדר בקבלת שבת מוקדמת על חשבון האשה". שמעו האברכים - ולא נחה דעתם, והחליטו להציע את הרעיון לפני מרן הרב שך זצ"ל. שמע הרב שך את דבריהם, והגיב: "רעיון נפלא. אילו היו באות אליי נשות האברכים, הייתי ממליץ עליהן, אך כשה מגיע מצד האברכים אני

מה אומרים השבוע כולם ביחד?

חידות שינון הפרשה ע"פ סדר הא' ב':

- א. המילה הראשונה בפרשה? א לה.
- ב. שם משקל של מחצית השקל? בקע לגולגולת.
- ג. איזה שרשרות עשו על החושן? גבלות.
- ד. מאיזה שבט היה אהליאב? דן.
- ה. איך נקרא הלחם שהיה על השולחן? לחם הפנים.
- ו. איך כתוב שמשה גמר לעשות הכל? ויכל משה.
- ז. איזה חומר היה עליו ציווי מיוחד לקחת רק ממנו במלאכת המשכן? זהב התנופה.
- ח. מה אומרים השבוע כולם ביחד? ח זק חזק ונתחזק.
- ט. איך היו מסודרות האבנים בחושן? טורים.
- י. מאיזה שבט היה בצלאל? יהודה.
- יא. איפה שמו את אבני השוהם? כתפות האפוד.
- יב. למה שמשו המים בכיור? לרחצה.
- יג. על איזה אוהל מדובר בפרשה? מועד.
- יד. באיזה צד שמו את המנורה? נגבה.
- טו. אחת מאבני החושן? ספיר.
- טז. מאיזה גיל הביאו מחצית השקל? עשרים שנה.
- יז. שם של אבן בחושן? פטדה.
- יח. על מה היה כתוב 'קודש לד'?' ציץ.
- יט. שם של ספר מפורסם שכתוב בפרשה? קצות החושן.
- כ. מה היה בשולי המעיל? רימון ופעמון.
- כא. באיזה שנה הוקם המשכן? בשנה ה שנייה.
- כב. שם של צבע שכתוב הרבה בפרשה? תכלת.

(מתוך עלונו של הרב שלמה קולדצקי ויקהל תשפ"ה)

אומר לך מה אני חשבת כששמעתי את נפילת הטיל

בזמן מלחמת המפרץ בחודש שבט תשנ"א כאשר התעופפו טילים מעיראק על ארץ הקודש, והיה זה בליל שבת קודש אשר נפל טיל סקאד סמוך ונראה לעיר בני ברק, וכולם ראו בזה יד ה' להראות את הבטחת גדולי הדור שלא יפלו הטילים בעיר בני ברק עצמה, בזכות היכלי התורה והישיבות ותלמידי החכמים שבה. למחרת ביום שבת קודש נכנס אל הרב שך תלמידו ומקורבו רבי א"צ טויב ואמר לו בשמחה, כי נתקיימו דברי החכמים שהבטיחו כי העיר בני ברק לא תינזק. הרב שך הגיב בחומרה ואמר לו: בערך בזה הלשון, וכי כך למדו אותנו לחשוב? וכי זו היא דרכה של תורה לשמוח בזה שהטיל היה ממש לידינו ולא פגע בנו? והרי פשוט שנפילת הטיל על ידינו באה אדרבא לעורר אותנו ולהוכיח אותנו שנחזור בתשובה... אומר לך מה אני חשבת כששמעתי את נפילת הטיל, חשבת לעצמי, הרי זמן הנפילה היה בליל שבת קודש, ובוודאי צריכין אנו להתעורר במה שנוגע לליל שבת קודש, והנה בלילות שבת אלו החורפיים והארוכים כבר גומרים את סעודת השבת בשעה מוקדמת מאד, ונשארו שעות רבות עד שהולכים לישון, היכן כל בחורי הישיבות ואברכי הכוללים?! למה אין בתי המדרשות והישיבות מלאים מפה אל פה? אין זאת אלא כי מעוררים אותנו ממרום להתחזק בענין זה של שקידת התורה בלילות שבת, ובכך נסיר מעמנו את חרון אף ה'.

(מתוך עלונו של הרב שלמה קולדצקי ויקהל תשפ"ה)

אמרי תודה לסבתא שנתנה לך סוכריה

מסופר על הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל המעשה הבא: יום אחד באה הנכדה, יחד עם אמה, לבקר בבית הסבא והסבתא, המשגיח זצ"ל ורעייתו. הסבתא, כדרכן של סבתות, נתנה לנכדתה סוכריה. אמרה האם לבתה: "אמרי תודה לסבתא!" סיננה הנכדה מבין שפתיה: "תודה, סבתא." לפתע נשמע רבי אליהו זועק מכיוון הסלון: "אוי, אוי!" נזעקו אליו כל בני המשפחה להבין את פשר הזעקה. "מה קרה, סבא?" ענה להם הצדיק כשדמעות בעיניו: אכן, הילדה היקרה אמרה תודה, אך לא אמרה זאת מכיוון שהיא מרגישה הכרת הטוב, אלא מחמת שאמה אמרה לה לומר. חשבת לעצמי: כשאני אומר 'מודים' בתפילה, האם אני מרגיש באמת הודאה לבורא עולם, או שמא אני אומר כי כתוב בסידור שצריך לומר כאן 'מודים'?"

(מתוך עלון 'קול תודה', מוצא בספר 'הטוב הטוב הטוב' - הוצאת 'פה נוף')

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

"הפקר!" הכריז שימי בחייו רחב, "כלם מזמנים להתכבד!" הילדים עטו על השלחן. כל אחד נסה לחטף את הממתק האהוב עליו. נשמעו קריאות שמחה וקולות של עטיפות מתפצצות

חיים ויענקי מספרים על תעלומת השקית של שימי

הוא לקח ביס מהביסלי, הסתכל על השלחן

רק מוזשי, שתמיד הרגיש צרף "לסדר" את העולם עם בדיחות ומלים חדות, לא התאפק. הוא לקח ביס מהביסלי, הסתכל על השלחן ואמר בקול רם מתנגן:
"יפה מאוד שאתה נותן לנו משלוח מנות עכשו... אבל להביא את כל השאריות שלכם? משלוח מנות אחרי פורים זה כמו אתרוגים אחרים ספות!"

כמה ילדים גחכו. המשפט היה שנון, אפילו שנון מאוד. אבל החייוף הרחב של שימי נחקק לאט לאט, ופניו נהפכו לרציניות.

למחרת בבקר, שימי הגיע שוב עם שקית גדולה. מוזשי עם עיניו החדות, שראה את השקית ממרחק, היה בטוח שעוד חגיגת ממתקים עומדת להתחיל. אבל הפעם, שימי לא פתח אותה בפתח. בהפסקה הוא חמק החוצה בשקט, ונכנס לפתח המקבילה.

פורים כבר חלף. הרחובות נרגעו מרעש הנפצים, התחפושות קפלו בארון, ורוח הבין הזמנים המתקרב התחילה לנשב במסדרונות התלמוד תורה. הריח של נקיונות לפסח כבר רחף באויר. בכתה ז' אצלנו בתלמוד תורה, הרגישו את המעבר הזה היטב - משמחת פורים אל ההתרגשות השקטה של חג הפסח הקרב ובא.

ביום ראשון, מיד אחרי פורים, נכנס שימי לפתח עם שקית ענקית. עוד לפני שהרבה נכנס, הוא פתח אותה ופיזר על השלחן שלל ממתקים: ופלים, גלילות, ביגלה, ביסלי וסכריות צבעוניות שנסארו ממשלוחי המנות.

"הפקר!" הכריז שימי בחייו רחב, "כלם מזמנים להתכבד!"

כמו רוח אביב שהופכת לסערה, הילדים עטו על השלחן. כל אחד נסה לחטף את הממתק האהוב עליו. נשמעו צחוקים, קריאות שמחה וקולות של עטיפות מתפצצות.

בכּתה השְׁתָּרר שְׁקט. לא שְׁקט של פּחד

בכּתה השְׁתָּרר שְׁקט. לא שְׁקט של פּחד, אֶלָּא שְׁקט של מחשְׁבָה.

פּתאום, מוֹיִשי הרְגִישׁ כְּאִלּוּ הַמְשַׁפֵּט שְׁאָמַר אֶתְמוֹל - 'כְּמוֹ אֶתְרוּגִים אַחֲרֵי סְפּוֹת' - מְהֵדָה בְּקוֹל רָם מְדִי בְּתוֹךְ הָרֹאשׁ שְׁלוֹ. פּתאום הוא הִבִּין!! הוא הִבִּין לָמָּה שְׁיָמִי לָקַח אֶת הַפְּרָסִים הַשְּׂוִיִּים לַכֶּתֶה הַמְּקַבֵּלָה. מִי רוֹצֵה לָתֵת מִתְּנוּת לְמִי שְׁמֻזְלֵז בְּהוּ?

בְּסוֹף הַיּוֹם, כְּשֶׁהֵילְדִים יֵצְאוּ לַחֲצָר, מוֹיִשי נִגַּשׁ לְשִׁימִי. "תִּגִּיד" אָמַר בְּקוֹל שְׁקֵט, "נִפְגַּעְתָּ אֶתְמוֹל?" שְׁיָמִי מָשׁוּב בְּכֶתְפוּיו. "לא יוֹדַע. קִצְתָּ. רָצִיתִי לְשַׁמַּח, זֶה הַכֵּל." "זֶה הִיָּה רַק בְּצַחוּק..." נָסָה מוֹיִשי לְהַצְטַדֵּק, אֲבָל יָדַע שֶׁזֶה לֹא מִסְפִּיק.

מוֹיִשי הִצִּיץ מִבַּעַד לַדֶּלֶת הַפְּתוּחָה וְלֹא הֶאֱמִין לְמִרְאֵה עֵינָיו. שְׁיָמִי פָּרַס עַל הַשְּׁלַחַן שֶׁל הַכֶּתֶה הַשְּׁנִיָּה שְׁפַע שֶׁל פְּרָסִים שְׂוִיִּים: מַחֲזִירֵי מִפְּתַחוֹת צְבָעוֹנִיִּים, פְּנָסִים קְטַנִּים, קַבִּיּוֹת הוֹנְגָרִיּוֹת וְכַדּוּרִים. יְלָדֵי הַכֶּתֶה הַמְּקַבֵּלָה הוֹדוּ לוֹ בְּשִׂמְחָה, 'כֹּל הַכְּבוֹד לָךְ' אוֹהוּ אֵיזָה לֵב טוֹב יֵשׁ לָךְ' נִשְׁמָעוּ הַקוֹלוֹת בְּמִסְדְּרוֹן.

וְאֵז זֶה קָרָה... לְמַחֲרַת בְּהַפְּסָקָה, שְׁיָמִי הוֹצִיא מֵהַתִּיק קַפְסָה פְּשׁוּטָה עִם כְּמָה גְּלִילִיּוֹת אַחֲרוֹנוֹת. הוּא לֹא הִכְרִיז "הַפְּקָר", אֲבָל פְּשׁוּט הִנִּיחַ אוֹתָהּ בַּשְּׁלַחַן שְׁעָמַד בְּצַד.

הלב שלו דפק מהר

מוֹיִשי קָם מִמְּקוֹמוֹ. הַלֵּב שֶׁלּוֹ דָּפַק מְהֵרָה. "רָגַע, חֲבֵרָה" אָמַר מוֹיִשי בְּקוֹל בְּרוּר. הַכֶּתֶה הִסְתוּבְּבָה אֵלָיו, כְּלָם צָפוּ לְעוֹד בְּדִיחָה עוֹקְצָנִית. "שֶׁלְשׁוּם הִיִּיתִי מִצְחִיק מְדִי," הַמְשִׁיב מוֹיִשי, וְהִבִּיט יְשִׁירוֹת בְּשִׁימִי. "שְׁיָמִי הִיָּקַר, בְּסוֹף הַכֵּל רָצָה לְשַׁמַּח אוֹתְנוּ, וְאֲנִי... עֲשִׂיתִי מִזֶּה עֵקֶצְיָה. אֵז לִפְנֵי שְׁמִישֵׁהוּ לּוֹקַח מִשֵּׁהוּ - אֲנִי רוֹצֵה לְהַגִּיד תּוֹדָה רַבָּה. וְגַם סְלִיחָה" כִּן פְּשׁוּט 'סְלִיחָה'. לֹא נִשְׁמַע צַחוּק בְּכֶתֶה. רַק שְׁקֵט שֶׁל הַעֲרָכָה. שְׁיָמִי הָרִים אֶת מִבְטוֹ אֶל מוֹיִשי. הַפַּעַם, הַחִיּוֹף שֶׁלּוֹ חָזַר לְהִיּוֹת אֲמִיתִי, מֵאִיר וְחָם - מִמָּשׁ כְּמוֹ שְׁמֵשׁ חֲמִימָה, רָגַע לִפְנֵי פֶּסַח.

מוֹיִשי חָזַר לְמְקוֹמוֹ מְבֻלְבֵּל. בְּמָה זָכַתָּה הַכֶּתֶה הַשְּׁנִיָּה? לָמָּה שְׁיָמִי לֹא חִלַּק אֶת הַהַפְּתָעוֹת לַחֲבֵרִים שְׁלוֹ? בְּשִׁיעוֹר הַבָּא, הַרְבֵּה נִכְנַס לַכֶּתֶה. 'תְּלַמִּידִים יָקָרִים' אָמַר בְּרָגַע, "פֶּסַח מִתְקַרֵּב. אֲנַחְנוּ מְנַקִּים חֲמֵץ מֵהַבֵּית. יוֹדְעִים לָמָּה?" כְּמָה יָדִים הוֹרְמוּ. "כִּי אֲסוּר חֲמֵץ," אָמַר יָלַד אַחַד. "כִּי יֵצְאָנוּ מִמְצָרִים, וְלֹא הִסְפִּיק בְּצַקֵּם לְהַחְמִיץ," אָמַר אַחֵר. הַרְבֵּה חִיָּה. "נִכּוֹן. אֲבָל יֵשׁ עוֹד סוּג שֶׁל נִקְיוֹן, שְׁחִיבִים לַעֲשׂוֹת גַּם בְּפֶסַח וְגַם בְּסְכוֹת וְגַם בְּפּוּרִים. וְזֶה 'נִקְיוֹן שֶׁל מַלִּים'. לַפְּעָמִים מְלָה אַחַת לֹא בְּמְקוֹם, הִיא כְּמוֹ פְּרוּר קֵטָן שֶׁל חֲמֵץ - אֲבָל הִיא יְכוּלָה לְהַחְמִיץ לֵב שְׁלֵם שֶׁל חֲבֵר."

פעם זכיתי לשהות בחדרו של קדוש ישראל, מרן ה'סטייפלער' זצ"ל, והנה נכנס אברך לחדרו והתלונן..

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א: ידועים דברי הזוהר הקדוש (תקוני זהר, תקון מח) על הפסוק: 'לא תבִּעְרוּ אֶשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם בְּיּוֹם הַשַּׁבָּת' על חומרתה הנוראה של מידת הכעס, ובפרט ביום השבת.

פעם זכיתי לשהות בחדר

לימודו של קדוש ישראל, מרן ה'סטייפלער' זצ"ל, והנה נכנס אברך לחדרו והתלונן בפניו על כך שאינו מצליח להתגבר על עצמו במידת הכעס. "אני עובד קשה על עצמי שלא לכעוס ואיני מצליח" - אמר בכאב.

בתחילה הגיב ה'סטייפלער' בתמיהה: "אתה יהודי מאמין, הלא כן? אם היית יהודי מאמין באמת, לא היית מגיע כלל למידת הכעס, משום שהיית יודע בברור שלא פלוני הכעיס אותך, לא אשתך, לא השכן ולא שום אדם - הכל מסובב מלמעלה!"

אחר כך, בראותו את מצוקת האברך שבאמת ובתמים ביקש תיקון לנפשו, יעץ לו ה'סטייפלער': "תראה להשתמש עם השעון", כלומר, לדחות את הכעס לדקות ספורות. "השעון עוזר הרבה לעבודת השם", הפטיר.

שח לי אחד מנכדיו של דודי, מרן עמוד ההוראה הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שהוא זוכר כיצד סבו נתקל פעם במשהו תוך כדי הליכה כשכוס זכוכית בידו. מרן מעד, והכוס נפלה על הרצפה כשהיא מתנפצת לרסיסים בקול רעש גדול.

הנכד תיאר כי המחזה היה נראה ממש כלקוח מעולם אחר. הרבנית ניגשה ללא שום סימני כעס ועצבות, בלא אנחה, בלא לעשות כלל 'עסק' מכל הענין; היא פשוט התכופפה, אספה את השברים והניחה באשפה, כאילו דבר לא קרה.

הרי הכל משמים! מה שייך לכעוס? מה שייך להיות עצובים? כך היתה התחושה בבית הגדול של הרב אלישיב, שהושתת על אדני האמונה התמימה.

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

וכפי ששמעתי בילדותי מבעל מוסר שיכול להיות 'אכציג יאריקער אינגל' - ילד בן שמונים

מרן רבינו הגר"ג אדלשטיין זצ"ל: ראוי לשבח את הציבור, שיידעו את המעשים הטובים שהם עושים, כי בדרך הטבע אחרי פורים יש רפיון, וזה דבר מובן וטבעי, אבל

השאלה היא כיצד יש כאלה שאין להם רפיון, מה ההבדל ומה נשתנו הם מאחרים, הרי גם הם ילודי אשה, ומדוע לאחרים קשה להמשיך בחיזוק, והנמצאים כאן לא מרגישים את הקושי? זה לא נובע רק מצדקות או מיראת שמים, כי היראה לבד לא מספקת להביא לידי שמחה בתורה, וכיצד יש כאלה ששמחים ורגועים בלי להרגיש כלל את סוף הזמן?

התשובה היא, כי הלימוד מעניין אותם! וכשאדם עוסק בדבר שמעניין אותו זה לא קשה לו, וכפי שרואים אצל ילדים קטנים שמתעצלים לקום בבוקר, וכשיש טיול הם קמים בזריזות לפני כולם, כי זה מושך ומעניין, ודבר שמעניין אינו קשה.

והנה כתוב בנסיעתם הראשונה של בני ישראל מהר סיני (במדבר י') "ויסעו מהר ד", ואמרו חז"ל (ילקוט) שנסעו בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, שאמרו כמה קשה היה לנו ללמוד תורה בהר סיני, ושמחו שעכשיו יוכלו לנוח מעט מעמלם.

וטבע זה של 'תינוק הבורח' קיים לא רק בתינוקות, אלא גם באנשים מבוגרים, וכפי ששמעתי בילדותי מבעל מוסר שאמר שיכול להיות אכציג יאריקער אינגל - בן שמונים והוא ילד, וכל אחד יש לו טבע של אהבת המנוחה, ואינו צריך להיות דווקא ילד לזה, אלא שאצל ילדים קטנים זה בולט כי אין להם עול שמחייב אותם, אבל ה'תינוק' הזה קיים אצל כל אחד ומתעורר בו מפעם לפעם, בפרט בסוף הזמן שאז יש רבים שמתעורר אצלם טבע אהבת המנוחה, אבל יש כאלה שטבע ה'תינוק' לא משפיע עליהם, כי הלימוד מושך אותם.

(נאמר בשיעור היומי, י"ח אדר תשע"א - דרכי החיזוק ויקהל תשפ"ה)